

FÖRSVAR UTBILDAREN

*Innehåller kurskatalogen
för sommaren/hösten
2012*

Intervju med Rikshemvärnschefen

**FRÅN SOLDATTRÄNING
TILL FÖRBANDSBYGGGE**

Framtiden

**FÖRSVARsutbildarna
– DET NATURLIGA VALET**

Från
Svenska Försvarsutbildningsförbundet

Ansvärgivare:
Generalsekreterare Bengt Sandström

Chefredaktör:
Informationschef Per Klingvall
e-post: info@forsvarsutbildarna.se

Redaktör:
Tommy Jeppsson

Annonschef:
Kontakta 08-587 742 00 eller
info@forsvarsutbildarna.se

Omslagsbild:
Vinterutbildning i Ånn.
Foto: Peter Nordström, AMF

Adress:
Karlavägen 65, Stockholm

Postadress:
Box 5034, 102 41 Stockholm

Telefon
08-587 742 00

Telefax
08-587 742 90

Postgiro:
69310-1

E-post:
forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

Hemsida:
www.forsvarsutbildarna.se

Originalframställning/Tryck
Tryckerigruppen AB

Adressändringar:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

Manusstopp för Försvarsutbildaren nr 2/12 är
den 24 feb–12. Nr 2 kommer ut den 16 apr 2012.

Upplaga 33 700 ex/utgivning, 5 nr under 2012.

ledare

Försvarsutbildarna – det naturliga valet för stöd till samhällets förmå- ga att möta kris och krig

Låt mig börja med att önska Er alla en god fortsättning men också skicka med en förhoppning om ett 2012 med spännande verksamhet, nya utmaningar men också krafttag i arbetet med nyrekrytering av funktionärer.

Under mellandagarna hade jag förmånen att möta förbundets ungdomsråd - ett forum för att hantera ung-

domsrelaterade frågor för förbundets drygt tvåtusen ungdomar. Ungdomarna utgör en väsentlig del av vår samlade verksamhet och spelar utifrån ett folkförankringsperspektiv, efter införandet av det nya personalförsörjningssystemet inom Försvarsmakten, en allt viktigare roll. Våra ungdomars engagemang och vilja är avgörande för att förbundet fortsatt skall vara efterfrågat och de utgör de facto nästa generations försvarsutbildare.

Utöver Ungdomsrådet deltog Björn Svensson från Skåneförbundet och Rickard Strand från St Eriks förening i Stockholm. De två driver projekt inom ramen för Försvarsutbildarna som syftar till att stödja Försvarsmaktens rekryteringsansträngningar genom riktad militär verksamhet gentemot gymnasieungdomar respektive stödja ungdomar i utsatta områden som riskerar komma på glid.

Verksamheten möjliggör att kunskapen om försvarsrelaterade frågor och frivilligrörelsen ökar bland ungdomar. Genom att även vända oss till utsatta områden kan Försvarsutbildarna dessutom bidra till att motverka motsättningar i utsatta områden visavi övriga delar av samhället.

I många sammanhang, både från politisk nivå och från våra uppdragsmyndigheter, framhålls ungdomar som en viktig resurs. Högkvarterets till 2012 framflyttade ungdomsinriktning skall enligt min uppfattning inte tas som intäkt för en ändrad inställning – tvärtom. Jag är övertygad om att Försvarsmakten tagit intryck av den debatt vi varit med om att föra i strävan att stödja rekryteringsarbetet.

För att fortsatt vara det naturliga valet även i ungdomsfrågor behöver vi anpassa verksamheten från att tidigare ha inriktat våra ungdomar på förberedelser inför en obligatorisk värnplikt mot dagens system med ett frivilligt yrkesval. Förenklat kan det beskrivas som att vi rör oss från en kunskapsinriktad ungdomsverksamhet ämnad för blivande värnpliktiga befäl mot en mer attitydpåverkande och upplevelsebaserad i syfte att skapa en relation till och realistisk syn på en framtida anställning inom Försvarsmakten.

Jag är övertygad om att vi med vår ungdomsverksamhet minskar förtidsavgångarna under GMU visavi direktrekryterade genom att vi erbjuder en seriös verksamhet som skapar sunda förväntningar – detta kommer att bli en allt viktigare framgångsfaktor. Genom att utveckla system för intern validering och löpande uppföljning kommer vi att kunna erbjuda våra duktiga och ambitiösa ungdomsinstruktörer ytterligare utveckling och skapa en tydlig kvalitets- och värdegrundsäkrad verksamhet.

Flygvapnet och Marinen har för sin rekrytering haft en naturlig kontaktyta genom Sjövärnsskåren respektive Flygvapenfrivilliga. Vi behöver nu tydligare profilera oss och fokusera mot markarenan – att stödja Arméns och Hemvärnets inflöde.

Vi får dock inte glömma bort de ungdomar som valt ungdomsverksamheten för att fortsatt vara en del av frivilligrörelsen och därmed också en del av den viktiga folkförankringen.

Avslutningsvis, ett tack till alla Er som jag så här långt hunnit besöka. De här tillfällena är viktiga ingångsvärden för mig personligen och inför förbundets fortsatta framtidssatsningar – Vi är och skall vara en efterfrågad och vital 100-åring!

Bengt Sandström
Generalsekreterare

Jubileumsår med framtiden i sikte

Nu är vi inne på vårt etthundrade år och i samband med det så passar vi på att göra förändringar på framsidan av tidningen. Vi hoppas att ni läsare tycker om den förändring som görs. I tidningen kan du dessutom läsa om en del av vår historia och jag vill särskilt framhålla den text som skrivs under rubriken "Jag minns". Det är fascinerande att se vilka skillnader det är att vara Landstormspojke på 40-talet mot att vara Försvarsutbildarungdom idag. Texten beskriver en helt annan tidsepok med andra värderingar runt vapenövningar och strid men framförallt är det underhållande läsning. Tyvärr kan vi av utrymmesskäl inte ta med texten i dess helhet men ni kan gå in och läsa resten av texten via vår hemsida www.forsvarsutbildarna.se.

I det här numret kan ni också läsa om det arbete som bedrivs för att utveckla verksamheten så att den blir attraktiv för såväl nuvarande som nya medlemmar samt för våra viktigaste uppdragsgivare. Det sker genom att Överstyrelsen börjat med att ta fram en ny vision och profil för att sedan utveckla dem till strategier och praktisk handling. Den praktiska

handlingen när vi möter nya medlemmar eller utvecklar nya uppdrag är naturligtvis det som i förlängningen ger resultat men vi behöver ha en ledstång för att se vilken väg vi skall gå. Det är då visionen och profilen är som viktigast.

Vårt framtidsarbete är mycket viktigt och här ser vi fram emot att ni som läsare hör av er om hur vi skall verka i framtiden. Några av de viktigaste frågorna kretsar kring hur vi skall vara en attraktiv organisation för både nya och gamla medlemmar. De handlar också om hur vi skall utveckla oss i högre grad för att kunna vara en del av folkförankringen. En tredje del är hur ungdomsverksamheten utvecklas så att den är till gagn för Försvarsmaktens personalförsörjning samtidigt som den skall borge för framtida samhällsengagemang. Det här är kniviga frågor som jag gärna ser att ni diskuterar och debatterar.

Årets rikskonferens i Sälen var spännande på många sätt. Bra seminarier och många möten med både politiker, journalister och andra nyckelpersoner men även intressant att befinna sig mitt i den politiska turbulensen. Att få uppleva en

del av det så kallade mediedrevet känns ganska märkligt och man förstår att de som befinner sig i orkanen har en fruktansvärd press på sig.

Avslutningsvis vill jag slå ett slag för alla fantastiska kurser vi får genomföra i år. Kurskatalogen följer med tidningen men jag vill gärna framhålla att vi får möjlighet att utveckla försvarsinformationskurserna. Vi kommer att bland annat genomföra regionala helgkurser. Ni som inte har möjlighet att gå veckokursen men har ett intresse för försvarsinformation skall söka någon av dem. Om ni är intresserade av en framtid i Försvarsmakten men inte riktigt vet på vilket sätt skall söka "Military Weekend". Det är en prova på kurs där ni får veta mer om vilka möjligheter Försvarsmakten ger.

Per Klingvall
Chefredaktör

innehåll i detta nummer

NYHETER

- 4 Facit för GU-F 2011: Det gick bra!
- 5 Ulf ny utbildningsledare
- 6 Chefen är också coach

FRAMTIDEN

- 9 "Försvarsutbildarna – det naturliga valet för stöd till samhällets förmåga att möta kris och krig"
- 14 Frivilligheten och IO-14

INTERVJU

- 11 Arméinspektören om Försvarsutbildarna
- 12 Rikshemvärnschefen

REPORTAGE

- 13 Sälenkonferensen
- 20 Tolk i Afghanistan
- 21 Vill servera mat i Afghanistan
- 26 Ungdomar i Södermanland

HISTORIA

- 16 Rörelsens första år
- 19 Uniformer

JAG MINNS

- 18 En landstormspojke minns

VÄRDEGRUND

- 22 Chef – uppdrag – värdegrund

RAPPORT

- 24 Kriget i Afghanistan

BOKRECENSION

- 25 Victorins plan - bakom försvarets fall

LANDET RUNT

- 28 Nio kurschefer utbildas
- 28 Försvarsinformation vid nytt förbund

Facit för GU-F 2011: Det gick bra!

NÄR ANDERS GUSTAFSSON, utbildningschef på Försvarsutbildarna kallade till konferens i Tylebäck för att utvärdera första året med GU-F blev slutsatsen att det gått riktigt bra.

– Konceptet har fått en bra start 2011 och vi nådde de mål vi satt upp, säger Anders Gustafsson.

Bland många mål fanns kvantifierbara: 16 GU-F-kurser och 320 godkända elever. Det

blev 16 kurser och 317 elever fick godkänt.

Med på konferensen fanns en hel del representanter från organisationer som Försvarsutbildarna samarbetar med: Svenska Lottakåren, Flygvapenfrivilliga, Röda Korset, Bilkåren, Försvarsmakten, Hemvärnets stridsskola och Militärhögskolan i Halmstad.

För 2012 höjs ribban. 24 GU-F-kurser med 600 godkända elever ska genomföras.

Slutskjutet i Mölleröd

MÖLLERÖDS SKJUTBANA som används av hemvärdet, övriga Försvarsmakten, polisen och skytteföreningar med anknytning till nedlagda P2 ska läggas ned. Fortifikationsverket har sagt upp avtalet med Hibab, Hässleholms Industribyggnadsbolag, som äger marken.

– Det ingick i den överenskommelse som träffades när Hässleholms kommun tog över garnisonen och övningsfälten.

Avtalstiden går ut den 31 december 2012 och har därför sagts upp, säger Tommy Bengtsson, förvaltare och projektledare på Hibab till Kristianstadsbladet.

Skjutbanan ligger i fel riktning när Finjasjö Park byggs ut.

Fortifikationsverket ska också återställa och sanera marken innan den återlämnas. Det innebär bland annat att byggnader ska rivas och skjutvallar ska schaktas bort.

Marinen spelade för 50 miljoner

FÖR FÖRSTA GÅNGEN har musiker från Marinens ungdomsmusikkår varit med på The Rose Parade i Pasadena, Kalifornien. De var pionjärer för svensk ungdomsmusik i genren. Förutom en miljonpublik på plats sändes evenemanget via fyra amerikanska tv-kanaler till 50 miljoner tittare.

Ungdomarna kom hem från Kalifornien 5 januari och det hade varit en omtumlande upplevelse.

– Det känns lite tomt, säger Ellen Svegart till Helsingborgs Dagblad.

Hon och Jacob Kilic som båda studerar vid Musikskolan i Klippan inser att de varit

med om något stort. Och de är båda medlemmar i Marinens ungdomsmusikkår i Karlskrona, Muk, som består av 70 musiker i åldrarna 13 till 26 år. Kårens målsättning är att hålla högsta klass på såväl exercis som musik.

Medlemmarna är utspridda över hela Sverige och träffas en helg varje månad för att repetera i Karlskrona.

På juldagen tog de flyget till Pasadena och för sitt elddop: The Rose Parade. Paraden genomförs 2 januari och kallas för Amerikas nyårshälsning till världen. Den har fyllt 100 år med råge, första paraden hölls 1890.

– Det är en gigantisk grej i USA, säger Ellen Svegart.

Hemvärnet röjer åt elbolag

NÄR STRÖMMEN GICK i Ångermanland var hemvärdet snabbt på plats för att röja ledningsgator. Under en helg med ovanligt mycket snö drabbade det elförsörjningen. I hela Ångermanland blev 1 300 av Vattenfalls kunder utan ström. Snön drabbade också 1 200 Eon-kunder i Sidsjö, Offer och Österforse i Sollefteå kommun.

Orsaken var alltså ett kraftigt snöfall vilket innebar att

nedtyngda träd lagt sig mot elledningarna.

På plats för att röja: hemvärdet med bandvagnar.

– Ett par timmar från första samtalet till att vi hade både bandvagnar och personal i insatsområdet måste betecknas som godkänt, säger major Lars Nordin som ledde insatsen från hemvärnets utbildningsgrupp i Härnösand.

Försvunnen hittad död trots hemvärnets insats

EN 58-ÅRIG MAN som varit försvunnen i trakten av Örn-sköldsvik hittades efter tre dygn. Han var då död. Ett stort uppbåd sökte honom med i huvudsak hemvärnssoldater.

Mannen hittades i närheten av Jäbstugan i Järved. Han försvann från sitt hem och anmäl-

des också försvunnen efter att han inte återvänt till bostad där han vistades, efter ett ärende.

Mannen led av Parkinsons sjukdom och var lätt dement. Dessa omständigheter gjorde det svårt för hemvärdet med hundförare, polis och orienterare att finna honom.

Marinens ungdomsmusikkår har medverkat i The Rose Parade i Pasadena. Foto: Kim Svensson / Combat Camera

Förutom amerikanska tv-tittare går den i mer än 180 länder, i år för första gången med svenskt inslag. På paraddagen marscherade alla kårer en knapp mil och spelade i två och en halv timme utmed Pasadenas gator.

– Folk ropade "Happy New Year Sweden!" Det var 28 grader

varmt och man hade full uniform på, säger Ellen Svegart.

Resan kostade en och en halv miljon kronor. Medlemmarna hade raggat sponsorer för att få ihop pengarna. Utöver själva paraden spelade kåren på Disneyland.

Matad utbildningskonferens i Västernorrland

VÄSTERNORRLANDSFÖRBUNDET HAR GENOMFÖRT en utbildningskonferens på Söråkers herrgård mellan Sundsvall och Härnösand. Fokus låg på beställd och fastlagd utbildningsverksamhet under 2012.

Med på konferensen var funktionärer från förbundet, men även från föreningar i Sundsvall, Örnsköldsvik och Härnösand.

– Förutom diskussioner om central och regional utbildning pratade vi om ungdomsverksamhet, säger Irene Jonsson som är förbundssekreterare.

På konferensen fanns ungdomsledare och utbildningsledare som arbetar med ungdomar.

– Jens Hellström från Härnösand gör ett jättebra jobb med ungdomarna och där har vi 38 medlemmar i ungdomsavdelningen.

Förbundsstyrelsen brukar också bjuda in ungdomar till utbildningskonferenserna.

I år var Timothy Jarl med från Härnösand. Ungdomsledaren i Örnsköldsvik, Martin Harnell var även han med.

Från utbildningsgruppen G23 kom chefen, kommandörkapten Ronald Forsberg som pratade om sin verksamhet, läget på G23 och rekrytering.

– Vi diskuterade hur vi ska genomföra de centrala kurser vi fått medel för liksom våra egna regionala utbildningar, säger Irene Jonsson.

Bland de kurser som kommer i Västernorrland i år märks en adjutantkurs och en säkerhetskurs Kallt väder. En kurs som brukar locka många deltagare från hela landet är Sagamarschen som anordnas i Norge.

Det var heller inget fel på maten som serverades på Söråkers herrgård.

– Det var helt fantastisk, både mat och personal var toppen, säger Irene Jonsson.

Stridsvagnar till Gotland

FÖRBEREDELSE PÅGÅR FÖR

att sätta upp ett stridsvagnskompani på Gotland. Stridsvagnarna förrådställs på Gotlandsgruppens område vid Tofta. Sammanlagt 14 stridsvagnar och annan materiel ska ställas i ett nybyggt förråd på Tofta skjutfält.

Men i fredstid kommer stridsvagnarna inte att lämna förrådet. Det finns inte resurser att serva och på annat sätt att sköta dem.

Leoparder skall grupperas på Gotland. Foto: Carl Peter Wallin

Ungdomar vid vägskäl

UNDER DET MÖTE om ungdomsfrågor på Förvarsutbildarna som leddes av Förvarsutbildarnas generalsekreterare Bengt Sandström, utkristalliserade sig två vägar för fortsatt ungdomsverksamhet. Satsningen på ungdomar kommer antingen att gå på kunskapsspåret, som i dag, eller verksamhet.

– Frågan är hur vi ska utbilda ungdomar. Då kan det nya bli att släppa kunskapsstegen och

istället fokusera på en utbildning som mer går över tiden och också mer i fas med vårt rekryteringsuppdrag hos Förvarsmakten, säger Per Klingvall, informationschef på Förvarsutbildarna.

Bland dem som var med på mötet märktes Björn Svensson från Förvarsutbildarna i Skåne och Richard Strand. De driver båda projekt med ungdomsinriktning.

Ulf ny utbildningsledare

ULF ROGEMAR ÄR sedan mitten av januari ny utbildningsledare för den region inom Förvarsutbildarna som kallas Mitt. Det betyder att han ska samordna utbildningen i Mälardalen med omgivande län och Gotland.

Ulf Rogemar jobbade tidigare på Livgardet som plutonchef. Han har också jobbat på HvSS och på hemvärnets Livgardesgrupp. Uppgifterna på Förvarsutbildarna lockade honom och han sökte tjänsten efter ett tips från en kollega.

– Jag har tidigare jobbat med frivillighet och det ska bli spännande att få göra det på Förvarsutbildarna, säger han.

Ulf Rogemar kommer att vara stationerad i Karlstad på Värmlandsförbundet.

Ulf Rogemar, utbildningsledare i region Mitt, har erfarenhet att arbeta med frivillig förvarsverksamhet. Foto: Förvarsutbildarna

Biodlare kräver ersättning av Förvarsmakten

EN BIODLARE I Älvsbyns kommun i Norrbotten anser att lågflygande flygplan slagit ut hans bisamhällen. Nu kräver han 20 000 kronor i ersättning av Förvarsmakten.

Överflygningarna ska enligt biodlaren ha skett under 2009 och 2010 då flera av hans bisamhällen dog. Till en början fann biodlaren ingen orsak till händelserna eftersom bina hade tillräckligt med mat. Men efter samtal med andra biodlare i

trakten väcktes en misstanke hos honom att lågflygande flygplan från F21 kunde vara orsaken till att bisamhällena dog.

Bin är känsliga för störningar och vibrationer, i synnerhet när de grupperar sig i klot för att klara vintern, påpekar biodlaren i en skrivelse till Förvarsmakten. Han vill nu ha ersättning för sex förlorade bisamhällen och uteblivna intäkter från honungs-försäljning.

Rekryteringskontoret

REKRYTERINGSKONTORET ÄR PLATSEN för dig som vill få aktuell information och erbjudanden om Förvarsmaktens yrken. Där

är även hemvärnets befattningar sökbara. www.rekryteringskontoret.forsvarsmakten.se

Budgetkrav ger färre övningar för Försvarsmakten

DET ÄR INTE BARA Obamaadministrationen som skär i militär verksamhet. Budgeten stramas åt även i det svenska försvaret.

– Krigsförbandens förmåga kommer att växa till lite långsammare än vad den skulle kunna ha gjort. Vi har ett behov av att ta igen den här övningsverksamheten så småningom, säger generalmajor Gunnar Karlson, förbandsproduktionschef på Försvarsmakten till SR P1.

Officerare får öva i en omfattning som anses vara otillräcklig.

– Om det skulle vara så under en längre tid att vi inte kan delta tillräckligt mycket i större övningar, så urholkar det förstås kompetensen hos officerarna och även hos de soldater som är beroende av att öva med hela förbandssystemet.

Men på sikt måste Försvarsmakten kunna genomföra större övningar, säger Gunnar Karlson. Enligt den budget som gällde i mitten av december förra året kommer bataljonsövningar att få stryka på foten. Vissa internationella övningar slopas. Officerarna får i stället genomföra övningar med datorgenererade spel.

– Det som framför allt minskar är förmågan att kunna öva i större marina förband, att öva flera fartyg tillsammans under längre tid i mer komplexa scenarier. Den enskilda soldaten och de enskilda sjömännen kommer fortfarande att kunna få mycket bra övningsverksamhet, säger Gunnar Karlson.

Övningsverksamheten kommer att begränsas under året.
Foto: Combat Camera

Försvarsmaktens verklighet på mäsas

TUSENTALS UNGDOMAR PÅ Stockholmsmässan. Det var utmaningen för Försvarsmakten som deltog i Sacos studentmäsas.

En strid ström av besökare passerade Försvarsmaktens tält och dessa ungdomar visade intresse för Försvarsmaktens verklighet.

– Motivationen för att bli soldat eller sjöman är stor vilket leder till att samtalen här blir engagerande och givande, sa Ann-Charlotte Lyman som är evenemangsansvarig för För-

svarmakten till mil.se.

Personal från armén, flygvapnet och hemvärnet fanns på plats. Det var en blandning av soldater och officerare, och även representanter från Totalförsvarets rekryteringsmyndighet som bidrog med kunskaperna om testerna vid antagningen.

– Det här funkar jättebra, vi bidrar med vår kunskap om antagningen till Försvarsmakten. Till exempel vid frågor om de medicinska testerna, sa Liv Jäderblom från rekryteringsmyndigheten.

Chefen är också coach

TILLIT OCH FÖRTROENDE. Det är ledorden för den utbildning som ska göra 700 chefer i Försvarsmakten till bättre ledare. Resultatet ska bli nöjda arbetare som presterar bättre och vill stanna kvar på arbetsplatsen.

På artilleriregementet har utbildningen från högre chefer till plutonchefer börjat. I december genomfördes en uppföljning för dem som deltagit i utbildningen under 2011, en utbildning som ger mer coachande chefer.

Det mjuka ledarskapet är tvärt emot den förlegade bilden av Försvarsmaktens officerare. Det menar Peter Cederqvist från företaget Newstart som utbildar i coachande förhållningssätt.

– Med det nya försörjningssystemet måste medarbetarna vara nöjda annars byter de arbetsplats, säger han till mil.se.

Undersökningar som Peter Cederqvist relaterar till visar att det är möjligheten eller oförmågan att styra över sin arbetssituation som kan ge stress hos anställda.

Det mjuka, coachande

ledarskapet går mycket ut på att samtala, skapa dialog och framför allt intressera sig för den man pratar med. Chefen behöver etablera tillit och förtroende med sin medarbetare. Då kan uppgifter utföras utan missförstånd.

Gruppchef orienterar och ger order inför patrullering. Foto: Kim Svensson/Combat Camera

Vår verklighet – patrullering på leriga vägar.
Foto: Torbjörn F Gustafsson / InfoS / Försvarsmakten

En av alla som besökte Försvarsmaktens tält var Felicia Morén. Hon hade frågor om vilka möjligheter som finns efter genomförd GMU (Grundlägg-

gande militär utbildning).

– Jag gillar utmaningar, och det är det som gör Försvarsmakten intressant för mig, sa hon.

Incidenter på P4

FLERA INCIDENTER HAR ägt rum på P4. Det framgår av arméns internrapport. Bland incidenterna återfinns ett tillfälle då två soldater inför en övning i hur man hanterar granatgeväret, ville testa detta inne på logementet. Skott avlossades.

Vid ett annat tillfälle sköt soldater av misstag skarpt mot egna bilar.

Armén hävdar att de ekonomiska neddragningarna är anledningen till incidenterna. Med fler administrativa uppgifter leder det till att officerarna inte längre har möjlighet att jämföra med tidigare vara närvarande vid soldaternas utbildning.

– De som är chefer blir hårt

bundna till sin dator. Man måste frigöra första linjens chefer, säger Mikael Millberg, ställföreträdande chef för övnings- och skjutfältsavdelningen vid Livgardet till SR Ekot.

Granatgevär skall användas i fält. Foto: Lasse Sjögren

Nye insatsledaren

FÖRSVARSMAKTENS NYE INSATSLEDARE, generallöjtnant Anders Silwer, landade efter nio dagar på jobbet på Marmal flygplats i Afghanistan. Han ville ta del av den svenska afghanistanstyrkans utveckling och planering inför kommande reduktion av styrkan.

Tidigare har Anders Silwer lett flygvapnet som flygvapeninspektör sedan 2008. Han inledde sin karriär på F10 i Ängelholm där han bland andra flygtyper flög J35 Draken. Han befor-

drades 2001 till överste, 2006 till brigadgeneral och 2008 till generalmajor.

Anders Silwer har varit chef för Flygvapnets taktiska stab, en del av insatsledningen som taktiskt leder förbanden.

Regeringens beslut om att anställa Anders Silwer som generallöjtnant med placering som insatschef i Försvarsmakten innebär att han nu leder svenska militära insatser såväl i utlandet som i Sverige. Anders Silwer ersätter Anders Lindström.

Nye insatschefen, generallöjtnant Anders Silwer, besökte i sin roll som flygvapeninspektör Signoellabasen 2011.

Foto: Johan Lundahl / Försvarsmakten

Polisen får idéer från Försvarsmakten

GENOM ATT BERÄTTA om sina insatser i förväg hoppas polisen i nordvästra Skåne kunna minska kriminaliteten. För att lyckas med det studerar polisen hur militären arbetar med bland annat målgruppsanalys.

– Med det här projektet ska vi ta reda på hur de som vi vill nå får information, vad de har för medietvanor och vilken typ av budskap vi skall ge för att de ska läsa och förstå poängen, säger polisinspektör Jonas Berg som är projektledare till Helsingborgs Dagblad.

Men syftet med det nya sättet att arbeta är inte bara att om-

händerta kriminella.

– Det handlar inte alltid om att ta fast folk. Det är viktigare att människor inte begår brott överhuvudtaget.

Konceptet är inte något helt nytt.

– Vi har egentligen arbetat på det här sättet länge. Vi informerar om trafik- och nykterhetskontroller i förebyggande syfte, det här är samma sak men vi känner att vi vill använda det på andra områden, som till exempel narkotikabekämpning, krogvåld, skadegörelse och anlagda bränder.

Poliser under Viking 11. Foto: Anton Thorstensson / Försvarsmakten

Svensk överste önskar tydlighet

DEN SVENSKA STYRKAN i Afghanistan ska minskas. Kontingentchefen överste Anders Löfberg vill ha tydliga riktlinjer från sina överordnade.

– Våra politiker och högkvarteret måste vara tydliga mot Isaf och Nato och tala om att vi inte kan lösa samma mängd uppgifter, säger han till TT.

Under året ska det svenska militära inslaget i Afghanistan minskas från 500 till 400 perso-

ner. Det väcker frågor om taktik, strategi och säkerhet.

Anders Löfberg anser att med färre personer kan inte samma mängd arbete utföras.

– Då måste också utgifter utgå.

Han ser dock ingen risk att säkerheten för förbandets personal ska försämrast, under villkoret att uppgifterna dimensioneras efter personalstyrkans storlek.

Soldater med trauman svårnådda

TRAUMATISKA UPPLEVELSER FRÅN krig kan leda till ett liv

med dålig kvalitet. På Centrum för traumatisk stress i Karlstad får veteraner som har behov vård. Men man når inte alla.

– Sett över åren har vi träffat ett antal patienter som varit bosatta här i Värmland, så det är ingen patientgrupp som är exkluderad, men vi tror att det finns fler. Och vi kan ana att bakom annan typ av ohälsa, missbruk och våld, så finns den här typen av erfarenheter som folk inte kan hantera på ett mer konstruktivt sätt utan de lever ett liv med

dålig kvalitet, säger Bertil Larsson, chef för centret till Nyheter P4, Värmland.

Svårigheten för soldater är tudelad.

– Det är inte bara det att försvaret genom tiderna genomgått av attityder om att bita ihop. På senare tid har man börjat med uppföljande samtal vid soldaternas hemkomst och ett motsvarande sex månader senare för den som vill. Men att säga att man inte mår bra kan sätta käppar i hjulen för den som vill åka ut igen och det är ett stort problem, säger Ylva Forsberg, ordförande

i intresseorganisationen Svensk soldat.

Även om det kan vara mycket svårt att öppna sig för någon som inte själv varit ute i fält tycker Ylva Forsberg att de uppföljande samtalen borde vara obligatoriska. Och stödet från det civila samhället kunde vara större.

– Man är ändå stolt över sitt yrkesval och så känner man att det finns ett stort ifrågasättande. I den situationen vill man inte prata om hur jobbigt det är.

En undersökning som gjorts med 40 000 svenska soldater som gjort FN-tjänst från mitten av

1950-talet och framåt visade dock att ohälsa som leder till självmord var mindre förekommande än resten av befolkningen.

– Problemet är att det inte säger så mycket eftersom man måste jämföra äpplen med äpplen och päron med päron. Det skulle vara intressantare att veta hur soldater som gjort utlandstjänst mår jämfört med soldater som inte har gjort utlandstjänst. Soldater som kollektivt går faktiskt inte att jämföra med den genomsnittliga befolkningen, säger Ylva Forsberg.

Svensk helikopterenhet i Mazar-e-sharif

DEN SVENSKA HELIKOPTERENHETEN SAE ISAF MEDEVAC är på plats i Afghanistan sedan snart ett år. En summering ger vid handen att verksamheten både behövs och utförs på ett bra sätt.

Den svenska enheten består av 29 personer som betjänar två helikoptrar. Personalen har

varierande kompetenser som narkosläkare, akutsjuksköterska, piloter, uppdragsspecialister, underrättelseofficerare och logistik.

Vid en svår skada transporteras den skadade snabbt till närmaste vårdinrättning. När patienten är acceptabelt stabil hämtas han eller hon av de svenska helikoptrarna i vilka kvalificerad personal utför intensivvård under flygningen till sjukhuset i Marmal. Det svenska sjukvårdsförbandet står i ständig beredskap för att hjälpa utsatt personal.

Svenska strids-sjukvårdare övar medevac. Foto: Henrik Klingberg FS21 / Försvarsmakten

Tidvis anställda på Ing 2

GRUPPBEFÄLEN PÅ ING 2 får en ny roll med tidvis anställda soldater. Bataljonschefen Peder Hertzberg och kompanichefen David Bengtsson kallade in dem till en informationsdag. Gruppbefälarna ska vara delaktiga i rekryteringen av soldater.

– Jag vill skapa engagemang hos alla. Det här gör vi tillsammans. Formerandet av kompaniet bygger på samarbete, samtidigt är det viktigt att alla vi chefer både vill och vågar vara just chefer, säger David Bengtsson till mil.se.

son till mil.se.

Han blev utsedd till kompanichef förra våren och har sedan dess haft mycket att göra med att organisera rekryteringsarbetet. Efterhand har övriga befäl på kompaniet tillkommit och nu finns alla chefer utsedda.

Syftet med informationsdagen var förutom att engagera alla i rekryteringen, att minska eventuella oklarheter om avtalsfrågor och ge alla en möjlighet att lära känna varandra.

Grupp övar i bebyggelse på Ing 2. Foto: Ing 2

"Försvarsutbildarna

– det naturliga valet för stöd till samhällets förmåga att möta kris och krig"

I samband med att vi bytte namn till **Försvarsutbildarna 2006** så antog även riksstämman en vision för rörelsen. Sedan dess har värnplikten avskaffats, hotbildsbegreppet breddats och vi har fått mer kunskap om samhällets krishanteringssystem. Det finns därför ett tydligt behov av att utarbeta en ny vision och ta fram strategier för att kunna utvecklas för framtiden. Under jubileumsstämman 2012 skall arbetet ligga framme för beslut.

TEXT: PER KLINGVALL

Överstyrelsen (ÖS) fick på Riksstämman 2010 uppdrag att utveckla en ny vision. Det arbetet tar avstamp i de förändringar som skett i omvärlden.

Arbetet bedrivs i en arbetsgrupp som för närvarande består av: Håkan Staaf vice ordförande i ÖS, Lennart Dahg, Kassaförvaltare, Bengt Sandström Generalsekreterare och Per Klingvall Informationschef. ÖS ledamöter kommer under mars månad att besöka så många förbund som möjligt för att diskutera underlaget.

Ni får gärna kommentera underlaget och gör detta i första hand via kansliet genom info@forsvarsutbildarna.se eller 08-587 742 00.

Bakgrund

Sedan mitten på 90-talet har både Försvarsmakten och samhällets krishanteringsverksamhet genomgått stora förändringar. De här förhållandena är kända för oss i Försvarsutbildarna även om vi inte alltid insett konsekvenserna av förändringarna. En kort bakgrundsbeskrivning är därför på sin plats.

I korthet så har Försvarsmakten övergått

till ett anställt insatsförsvar istället för ett värnpliktsbaserat invasionsförsvar. De synliga förändringar, som ligger till grund för behovet är:

- Krigsförbandsövningarna som minskade för att till slut i princip inte genomföras alls.
- Försvaret började koncentrera sig på insatser utomlands.
- Den stora numerären som skall mobiliseras vid angrepp mot Sverige försvann.
- Värnpliktsutbildningen minskade och upphörde 2010.

På den civila sidan kan man säga att vi har gått från ett samhälle som stödjer Försvarsmakten till att Försvarsmakten stödjer samhället. Motiven återfinns i:

- Vi har fått en förändrad hotbild och ökad sårbarhet i en globaliserad värld.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har inrättats och fo-

Försvarsmakten

- 9 200. Gruppchefer, soldater och sjömän; tidvis tjänstgörande
- 6 900. Gruppchefer, soldater och sjömän; kontinuerligt tjänstgörande
- 3 100. Officer
- 5 700. Specialistofficerer
- 2 500. Reservofficerare
- 5 700. Civila

Bengt Sandström, generalsekreterare och medlem i framtidsgruppen. Foto: Försvarsutbildarna

- 22 000. Hemvärnet
- 5 600. Specialister från frivilligorganisationer

ur FM budgetunderlag inför 2012

Från ett invasionsförsvar på ca 850 000 består nu Försvarsmakten av 50 000 individer. 22 000 av dessa har ett frivilligtåtagande i hemvärnet.

kus ligger nu mera på att förebygga och stödja samordningen av krishantering.

- I och med att Försvarsmaktens förmåga att stödja samhället vid kris har förändrats så har betydelsen av frivilligresurser ökat.

Om man slår samman både den militära och civila sidan så kan man dra några slutsatser:

- Vår viktigaste målgrupp, värnpliktiga, har försvunnit. Det innebär att vi måste hitta nya målgrupper.
- De skarpa gränserna mellan civil och militär verksamhet har suddats ut och gör att de kompetenser som våra medlemmar har är användbara i många olika sammanhang.
- Folkförankringen och kunskapen om Försvarsmakten kommer att minska betydligt när värnplikten försvinner, vilket innebär att vi kan ta en aktiv roll inom detta område.

- Utbildningens fokus har gått från medlemmarnas önskemål till uppdragsgivarnas behov.

Hur formar vi framtiden och vår vision

Arbetet bedrivs i ett sammanhang där visionen skall uttrycka det övergripande mål som vi strävar mot. Därefter så bryts det ner i en profil som visar vilka unika kärnvärden vi skall arbeta med.

Att utveckla en ny vision med profil och strategier är nödvändigt för oss för att vi skall kunna vara en relevant och attraktiv organisation för nuvarande och framtida medlemmarna. Det är den som så småningom ligger till grund för allt det praktiska arbetet som skall göras. Några av de frågor som arbetsgruppen jobbar med att besvara är:

- Hur utvecklar vi verksamheten så att vi omfattar hela markarenan, inte bara hemvärnet.

- Hur gör vi för att utveckla oss från en uppdragsorienterad organisation till en organisation som betydligt tydligare är inriktad mot folkförankring.

- Hur gör vi för att vårda våra nuvarande medlemmar samtidigt som vi attraherar nya grupper av medlemmar.

– Det är utifrån svaren på de här frågorna som Försvarsutbildarnas vision utarbetas. Det är detta som gör att vi går framåt och fortsätter utvecklas, menar Bengt Sandström.

Arbetet leder därefter vidare i strategier som beskriver på vilket sätt vi skall arbeta för att uppnå vår vision.

– Visionen skall vara enkel att uttrycka och vi skall vid ett kort samtal kunna tala om varför man skall bli medlem hos oss. Den nya visionen utgår från förbundets ambition, att vara en viktig del i samhällsförsvaret, förtydligar Bengt Sandström. ■

Visionen

"Försvarsutbildarna – det naturliga valet för stöd till samhällets förmåga att möta kris och krig"

- Vi vill vara den ledande frivilliga försvarsorganisationen för såväl uppdragsgivare som potentiella medlemmar.
- Vi vill vara myndigheternas förstahandsval vid kontakter med frivilliga försvarsorganisationer.
- Vi inkluderar och välkomnar alla som vill engagera sig.
- Vi skall bedriva central och regional verksamhet.
- Vi skall bedriva militär och civil verksamhet.
- Vi skall bedriva verksamhet för ungdomar och vuxna.

Profil

Profilen skall ge uttryck för vilka kärnvärden vi har som leder fram mot visionen. Profilen skall vara gångbar både mot våra medlemmar och mot våra uppdragsgivare.

Ideell och folkförankrad

Vi är en ideell och folkförankrad organisation med starkt engagemang och demokratisk uppbyggnad.

Det innebär att vi omfattar många människor med olika bakgrund och kompetenser med ett starkt engagemang.

Kvalité

Utbildningen genomförs alltid med kompetenta instruktörer och ofta på egna utbildningsplatser.

Vi levererar inte mer än vad vi trovärdigt och kvalitetsmässigt kan försäkra oss om.

Vi gör det med en liten byråkrati, stor lyhördhet och korta ledtider i allt vi gör.

Unik

Vi bedriver unik verksamhet, genom bland annat rätten till utbildning i väpnad strid, som efterfrågas av både medlemmar och uppdragsgivare.

Vi har en stor kompetensbredd genom våra rikstäckande och regionala förbund. Det gör att vi kan sätta ihop unika lösningar i alla delar av landet.

Försvarsutbildarnas utbildningar efterfrågas av såväl medlemmar som uppdragsgivare.
Foto: Peter Nordström, AMF

Generalmajor Berndt Grundevik framför den karta som är arméns verklighet. Han samarbetar gärna med Försvarsutbildarna.

Arméinspektör Berndt Grundevik: Försvarsutbildarna en naturlig samarbetspartner

Försvarsutbildarna är i generalmajoren och arméinspektören Berndt Grundeviks ögon en naturlig samarbetspartner, inte bara för armén utan även för övriga Försvarsmakten och hemvärnet. Alla har behov av samarbete med Försvarsutbildarna.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Berndt Grundevik ser i första hand två vinklar. Den första är att utnyttja kompetenser och förmågor som är speciella för Försvarsutbildarna.

– Det är till exempel utbildning av kriskommunikatörer och fältartister. Dessa kan få speciell utbildning vid några tillfällen om året. Att bygga upp den utbildningskompetensen inom Försvarsmakten skulle bli en extra kostnad, säger Berndt Grundevik.

Den andra vinkeln är ungdomsverksamheten.

– Försvarsutbildarna är en viktig aktör för att skapa möjligheter till ungdomskurser. Kan vi få in ungdomsverksamheten som en naturlig del i personalförsörjningen så är det ett viktigt steg i hur vi kan attrahera människor som sedan söker sig till Försvarsmakten.

Rekrytering genom Försvarsutbildarna

När du säger att Försvarsutbildarna kan vara en väg in i Försvarsmakten, hur ser du då att förbundet arbetar, med ett sorts rekryteringsuppdrag?

– Vara behjälplig i själva rekryteringsprocessen, om vi nu kallar det uppdrag eller deluppdrag, det får vi hitta i synkroniseringen med de uppdrag som PROD arbetar med.

Berndt Grundevik menar att Försvarsutbildarna är en delmängd i rekryteringsprocessen och då framför allt rörande ungdomsverksamheten.

– Personalförsörjningen i ett helt nytt sammanhang med frivillighet, det är Försvarsmaktens absolut viktigaste fråga.

Försvarsmaktens mediasatsning för att rekrytera tycks fylla en viktig roll. Men om vi ser per satsad krona, är då Försvarsutbildarna kostnadseffektiva?

– Jag vill inte slå ner på någon bedömning som gjorts tidigare, därför att det har funnits skäl till mediasatsningar. Hur mycket ska vi lägga på filmsnuttar jämfört med att satsa på Försvarsutbildarnas ungdomskurser? Den balansen behöver åtgärdas, säger Berndt Grundevik.

Mer pengar

Arméinspektören menar att det finns

anledning att utnyttja Försvarsutbildarna mer.

– Vi borde ge Försvarsutbildarna mer pengar. Har vi x antal kronor då bör vi satsa mer på Försvarsutbildarnas ungdomsverksamhet.

Om vi ser på soldater och officerare som slutar i Försvarsmakten för att ett kontrakt löpt ut eller i förtid, kan Försvarsutbildarna varmhålla dem?

– Vi har två kategorier av soldater. Antingen är man heltidsanställd, de behöver ingen stöttning från Försvarsutbildarna. Det är de som är tidvis tjänstgörande, GSST, som kan behöva specifika kurser som Försvarsutbildarna tillhandahåller och som vi köper.

Går Försvarsutbildarnas utbildningsverksamhet i takt med arméns utveckling?

– När vi ser arméns och Försvarsmaktens utveckling så bör Försvarsutbildarnas utbildningsverksamhet taktas med Försvarsmaktens övningscykel.

Du skrev i Arménytt att det behövs tydlig och ärlig information för att skapa förtroende. Vad innebär det?

– Även om det är tuffa budskap så ska man säga som det är i stället för att tro att det löser sig av sig självt. Säg som det är även om det svider. I slutändan är det alltid så att "ärlighet varar längst". ■

Genomgång och ordergivning vid HemvärnsKFÖ i Skaraborg 2009. I dag övar alla förband i hemvärnet inom ramen för KFÖ-systemet.

Roland Ekenberg, rikshemvärnschef, är nöjd med inflödet av soldater. Men rekryteringen måste samordnas, säger han.

Från soldatträning till förbandsbygge – KFÖ:er i hemvärnet ger bättre utbildningsflyt

Hemvärnet har medvind och det mesta pekar uppåt. KFÖ-systemet har slagit igenom och nu produceras förband av det som förr nästan bara var soldatträning.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Hemvärnet brukar nämnas som basplattan eller stommen av de förband som ska skydda Sverige. Briggeneralen och Rikshemvärnschefen Roland Ekenberg tycker att resonemanget om stomme har bäring.

– Vi utgör ungefär hälften av Försvarsmaktens insatsförband, hälften av den samlade förmågan. Vi svarar för den territoriella basplattan, säger han.

Roland Ekenberg menar att hemvärnet genom sina uppgifter att skydda, bevaka och ytöverbaka, förutom att skydda viktig infrastruktur också skapar förutsättningar för Försvarsmaktens operativt rörliga förband att lösa sina uppgifter.

Sedan 2007, 2008 kraftsamlar hemvärnets bataljoner runt större städer. "Lämna skogen" har nu slagit igenom.

– Det är kopplat till var skyddsobjekten finns och de finns i stor utsträckning i eller i anslutning till Stockholm, Göteborg och Malmöregionerna. De är också utpekade av regeringen som särskilt viktiga.

Övningstiden har ökat

Hemvärnet är inne i ett omfattande arbete med att strukturera om övningarna.

– Vi har haft en omstruktureringsperiod sedan 2010 då startskottet gick för vårt nya KFÖ-system. Alla hemvärnsförband har nu kommit in i detta, säger Roland Ekenberg.

Fördelarna visar sig, inte minst i förbandsstrukturen.

– Det vi hade förut var tillfälligt sammansatta förband där soldaterna skulle uppfylla ett antal timmar. På det viset var det mesta i övningsväg soldatträning, men inga förband.

Förutom att övningstiden för enskilde soldaten med det nya systemet i snitt ökat två till tre gånger, finns nu riktiga förband.

– För soldaten blir det ett bättre flyt i utbildningen.

Bygger förbanden från pluton

Förbandsmässigt byggs strukturen underifrån.

– I KFÖ-systemet bygger vi från pluton och uppåt. Det ger en bra stegringsföljd.

Tyngdpunkten ligger på insatskompanier, målet är 80 sådana kompanier och i dag finns 78. Bevakningskompanierna ska bli 50 till antalet när det är färdigt. Dessa förband ska ge 40 bataljoner, vilket innebär lika många bataljonsledning.

Rekrytering engagerar många anställda i Försvarsmakten. Hemvärnet har ett behov av 2 000 nya ansikten varje år.

– 2009 och 2010 var de första åren på lång tid som vi hade nettorekrytering, fler in än ut. Det är mycket viktigt för systemets uppbyggnad, säger Roland Ekenberg.

Av dessa 2 000 blir 1 500 hemvärnsskyt-

tesoldater och 500 avser befattningar från avtalsorganisationerna. Roland Ekenberg jämför med det danska hemvärnet som 2010 rekryterade 2 400 soldater.

– Den danska befolkningen är hälften så stor som vår. Då borde vi med lämpliga metoder kunna rekrytera fler.

Rekryteringen måste samordnas

Hemvärnet satsar på lokal rekrytering. Mot bakgrund av antalet frivilligorganisationer anser Roland Ekenberg att rekryteringen måste samordnas.

– 18 aktörer spelar på den här arean, varav 16 frivilligorganisationer. Om vi inte samordnar kommer den enskilde individen att bli förvirrad.

Hemvärnet lanserar en modell som kallas fältrekryterare och lokala rekryteringsråd.

– I de råden ska finnas representanter för frivilligorganisationerna, inte minst från Försvarsutbildarna, säger Roland Ekenberg.

Hur ser du på Försvarsutbildarnas Military Weekend?

– Det finns i princip två vägar in, Grundläggande militär utbildning (GMU) och Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F). Att man sedan prövar den här möjligheten ger den som går en prova-på-kurs (Military Weekend) möjlighet att se om han eller hon tycker att detta verkar bra. Det är en smart metod. Målsättningen bör vara att individen går vidare, till hemvärnet eller till Försvarsmakten i övrigt. ■

Rikskonferensen

Folk och försvars rikskonferens i Sälen går traditionsenligt den tredje veckan i januari. Under rikskonferensens tre dagar så hamnar svensk försvars- och säkerhetspolitik i fokus och det är också ett tillfälle då det sker utspel från olika organisationer. Årets rikskonferens har inte varit något undantag men rubrikerna har varit färre i år. Möjligtvis beror det till del på att en del av strålkastarljuset hamnade på Håkan Juholt i samband med att han lämnade sin månadslånga medietystnad när han klev in genom dörrarna till högfjällshotellet på söndagskvällen. Med sin bakgrund

som försvarspolitikern så är rikskonferensen hans naturliga arena och en plats där han borde känna sig hemma.

Nu blev väl återkomsten inte helt okontroversiell då en hel del frågor kretsar kring hans roll som partiledare och ett uttalande där han anklagar Alliansen för att ha samarbetat med Sverigedemokraterna i samband med riksdagsbeslutet om övergången till det nuvarande personalförsörjningssystemet. Det var ett uttalande som direkt motsades av Försvarsministern som förklarade att det var omöjligt då riksdagsbeslutet togs innan SD kom in i Riksdagen. I förlängningen

var det också en av orsakerna till att han en dryg vecka senare avgick som partiledare. I övrigt så är det också precis som vanligt att många frågor avhandlas i samband med förmiddagens lediga tid. Det är den stund då man kan träffas för att dryfta saker som inte ligger på agendan. För egen del så träffade vi Försvarsmaktens informationsdirektör för att diskutera hur vi på ett bättre sätt kan stödja varandra med information och hjälpa till med rekrytering. Det är frågor som kommer att tas hem och utvecklas vidare.

Försvarsministern

Försvarsminister, Sten Tolgfors, inlednings- tal handlade bland annat om omvärldsförändringar och nerdragningar i europeiska länders försvarsbudgetar. Det är nedskärningar som, enligt Tolgfors, kommer att innebära att vi kommer att få se mer och mer samordning av materielanskaffningen.

– Samarbetet kring byggande och vidmakthållande av förmågor måste ovillkorligen öka, menar Tolgfors och framhöll även de nordiska materielsamarbeten vi haft med bland annat nya artillerisystemet, Archer.

Utöver detta så pekade han på en framgångsrik rekrytering till det nya försvaret. En åsikt som inte helt delas av Juholt som pekar på den underfinansiering av försvaret som, enligt ÖB, infinner sig efter 2014.

Håkan Juholt (S)

Som jag beskrev ovan så var det Håkan Juholt som stod för det största intresset under konferensen. Om vi bortser från detta så lyfte han fram den finansiella oron i Europa som en osäkerhetsfaktor för säkerhetspolitik. Juholt gjorde även tydligt för alla att han anser att försvarets förändringar kommer att haverera eftersom det är underfinansierat.

Jan Björklund (Fp)

Gjorde ett intressant utspel då han påtalade att det behöver finnas en mobiliseringsdel i försvaret. En del som bygger på att de soldater som slutar kommer att placeras i en mobiliseringsreserv. En av Jan Björklunds käpphästar är försvaret av Gotland och Folkpartiledaren är inte nöjd med att det bara kommer att förrädsställas stridsvagnar på ön. Det behövs också stående förband som skall placeras där.

Försvarsministern talar om gemensamt europeiskt arbete.

Håkan Juholt (S) var flitigt påpassad av media i samband med konferensen.

ÖB, Sverker Göranson, vill ha gemensam nordisk incidentförmåga.

Överbefälhavaren (ÖB)

Även detta år tog ÖB upp problemet med ekonomin efter 2014. En kombination av det nya personalförsörjningssystemet och behov av materielanskaffning gör att Försvarsmakten vill ha utökningar i ekonomin om man skall bibehålla operativ effekt och kunna fullfölja arbetet med ny insatsorganisation. Detta var ingen större nyhet men än mer intressant var att ÖB tog upp frågan om man inom ramen för det nordiska samarbetet även skulle se på möjligheten till gemensam incidentförmåga. Tanken blir ytterligare intressant om det innebär att finskt jaktflyg skall kunna avhysa flyg som är på väg in i svenskt luftrum. Vilka insatsregler skall man då sätta upp? Varken Jan Björklund eller Håkan Juholt såg några principiella problem med detta resonemang. ■

TEXT OCH FOTO: PER KLINGVALL

Jan Björklund (Fp) vill placera ett stående förband på Gotland.

Oavsett väderlek sover soldaterna i tält. Både i fält och i förläggningen är det viktigt att det sociala samspelet fungerar.

Frivilliga försvarsorganisationerna och IO-14

– Vad gör vi nu? Under centrala konferenser och rådsmöten med företrädare för de frivilliga försvarsorganisationerna har det inte sällan uttalats en osäkerhet över de frivilliga försvarsorganisationernas roll och identitet eller t o m existensberättigande.

TEXT: JOHAN NYSTRÖM
FOTO: ERIK BERGLUND

Ett genomgående tema i diskussionerna är övergången från ett personalförsörjningssystem byggt på värnpliktig personal till ett med anställda. Förändringarna har inneburit problem för de frivilliga försvarsorganisationernas traditionella verksamhet som byggt på kompletterings- och repetitionsutbildning av de värnpliktiga personalkategorierna.

Frivilligrörelsens framtida stöd till För-

svarsmakten och till samhället skulle kunna delas in i fyra olika delar:

Rekrytering och utbildning av avtalspersonal samt tidvis anställd personal

Rekrytering är en konkret uppgift som utgår ifrån ett behov i insatsorganisationen. Våra 40 hemvärnsbataljoner är viktiga kunder. Det framtida hemvärdet kommer att omfatta 22 000 hemvärnssoldater varav 17 000 skall ingå i de nationella skyddsstyrkorna. Därtill skall resterande 5 100 soldater rekryteras ur de frivilliga försvarsorganisationerna genom ett avtal/kontrakt med den enskilde. Utbildningen för de som saknar fullgjord värnplikt eller grundläggande militärutbildning (GMU) benämns grundläggande soldatutbildning för frivilligpersonal (GU-F). Utbildningen omfattar två veckor eller 130 timmar.

Vidare finns ett behov av övningsledare/förbandsinstruktörer, funktionärer och målstyrkor vid större övningar, såsom

hemvärnets KFÖ eller Försvarsmaktens större återkommande övningar, exempelvis Combined Joint Staff Exercise (CJSE – multinationell stabsövning) och Viking (multinationell övning i militär-civilt samarbete). Övningarna speglar även kravet på internationalisering inom de frivilliga försvarsorganisationerna. Svenska språket är inte längre det givna kommandospråket i en krishanteringssituation – inte ens i Sverige – och absolut inte i samband med internationell tjänstgöring. Det kommer sannolikt att finnas ytterligare behov av ett nytt fördjudat samarbete mellan Försvarsmakten och frivilligrörelsen, exempelvis i samband med statsceremoniell verksamhet eller vid högvakten.

Introduktion till soldatyrket för ungdomar under 18 år

Betydelsen av ungdomsverksamhet som en första kontakt med Försvarsmakten och möjlig ”introduktion” till en framtida

tjänst inom Försvarsmakten ökar i ett personalförsörjningssystem som bygger på frivillighet. Ungdomsutbildningen bör betraktas som en möjlighet för de frivilliga försvarsorganisationerna att introducera soldatyrkes vardag och möjligheter för deltagarna. Ungdomsutbildningen innehåller en unik möjlighet för frivilligrörelsen att stimulera ungdomars intresse och vilja att söka sig till den grundläggande militära utbildningen (GMU), med möjligheten till en framtida tjänst inom Försvarsmaktens insats- eller hemvärnsförband. Ungdomar som inte är fyllda 15 år kan med fördel introduceras till soldatyrket genom att erbjuda grundskolorna praoplatser på Försvarsmaktens arbetsplatser.

Utöandet av ett professionellt ambassadörskap för Försvarsmakten hos allmänheten

Försvarsinformation till allmänheten har, vid sidan om kompletterings- och repetitionsutbildning av värnpliktig personal, varit frivilligrörelsens paradnummer. I ett system som bygger på frivillighet har de frivilliga försvarsorganisationerna utökad möjlighet att utöva ett professionellt ambassadörskap för Försvarsmakten. Även de frivilliga försvarsorganisationerna skall synas, verka och respekteras. Det kommer även att finnas en ny grupp ambassadörer som har tjänstgjort inom Försvarsmakten och därför kallas för veteraner.

En betydelsefull uppgift är att ta tillvara soldaternas erfarenheter samt att fånga upp deras intresse för ett fortsatt engagemang med sina veterankunskaper. Försvarsutbildarna har med sin bredd och förankring möjligheten att ta ett utökat ansvar i veteranfrågan. Varje vapengren bör överväga skapandet av en egen organisatorisk enhet anpassad för detta ändamål, t ex Kavalleri- och jägarförbundet (Kav-Jf) som stödjer truppslagets soldaters och befäls intressen.

Stöd till andra organisationer och myndigheter än Försvarsmakten

En ännu relativt ny verksamhet för de frivilliga försvarsorganisationerna är organiserat stöd till privata organisationer och andra myndigheter än Försvarsmakten. Exempelvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Sverige har ytterligare ca 488 myndigheter som i olika omfattning är i behov av stöd från de frivilliga försvarsorganisationerna. Stödet kan innebära upplåtandet av anläggningar för viktiga konferenser och möten eller utbildningsstöd i krishantering. Den nya pliktlagen innebär att inom kort kommer det stora flertalet av poliser, väktare/skydds-

vakter, kriminalvårdare, tulltjänstemän etc. inte ha genomfört allmän värnplikt och därmed sakna grundläggande kombattantkunskap. Detta förhållande öppnar en ny marknad för de frivilliga försvarsorganisationerna. Uppdragsutbildningar riktade till dessa grupper kan omfatta ämnen som grundläggande stridsutbildning, säkerhetsutbildning och/eller specialkunskap inom olika ämnesområden exempelvis CBRN eller kriskommunikation. Sida, Åklagarmyndigheten, Folke Bernadotteakademien (FBA) och andra myndigheter såsom Skatteverket skickar även personal till oroliga områden i världen inom ramen för såväl EU:s, FN:s som OSCE:s verksamhetsområden. Detta gäller även företag verksamma inom mediebranschen, liksom forskare vid universitet och högskolor.

Fortsatt arbete

Sammantaget finns åtskilliga områden inom vilka de frivilliga försvarsorganisationerna kan tillföra värdefull kompetensutveckling. Det viktigaste budskapet i denna artikel är att de historiska formerna, som fyllde sitt behov i invasionsförsvaret, inte på något sätt förtar frivilligrörelsens roll som framtida ambassadör och stödorganisation till Försvarsmakten jämte andra myndigheter med ansvar för samhällets krisberedskap. Försvarsmaktens behov är mer konkreta än tidigare och det finns goda möjligheter till en utökad marknad.

Fördjupade kunskaper om historia, sedvänjor och språk är viktigt för ett bra förhållande till lokalbefolkningen.

Den internationella insatsmiljön bjuder på många utmaningar, både i fält och i förläggningen. Tiden för återhämtning mellan uppdragen är begränsad.

Den framtida frivilligrörelsen måste höja blicken och se bortom de geografiska gränser som symboliserade invasionsförsvaret. Framtidens aktörer i den svenska säkerhetspolitiken är inte enbart militära. Andra myndigheter som MSB, FBA, Rikspolisstyrelsen och Sida genomför mycket viktiga insatser för den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken, vilket betonar kravet på ökad internationalisering.

De nya organisationsformerna måste mejslas fram genom en dialog mellan de förtroendevalda i ljuset av rörelsens demokratiska processer. ■

För att hejda nedgången och öka intresset för verksamheten räckte det inte med försvarspropaganda. Istället infördes tävlingar av olika slag och idrottsmärken började delas ut.

Den frivilliga befälsrörelsens födelse – tiden fram till 1918

Den moderna värnpliktstanken föddes under den franska revolutionen och de krig som den unga franska republiken utkämpade under de följande åren. Till Sverige kom värnplikten 1811–12, men byggdes ut ordentligt först åren 1885–1901. Först då avlöstes den gamla indelta krigsmakten av en värnpliktig i den form som sedan dominerade under hela 1900-talet.

TEXT: LARS ERICSON WOLKE
FOTO: CFB ARKIV/KRA

Riksdagen 1892 beslutade om en avsevärd utbyggnad av arméns freds- och krigsorganisation samtidigt

som flottan försågs med en rad nya fartyg. Övnings tiden utsträcktes för de värnpliktiga, nu till 90 dagars grundutbildning, och i samband därmed beslöts att värnpliktiga i åldrarna 33–40 år skulle tillhöra landstormen. Nästa steg kom genom en landstormsförordning som trädde ikraft den 1 januari 1905. Grundläggande var ”att landstormens utbildning ordnas på frivillighetens väg”.

Landstormen indelades nu i förband, huvudsakligen kompanier, men i några fall också i bataljoner. Hela landet indelades samtidigt i landstormsområden, som i princip motsvarade värnpliktssystemets inskrivningsområden, och i varje sådant område skulle man bygga landstormsförband för förvaring av vapen, ammunition och viss intendenturutrustning. Redan år 1888 beräknades den mobiliserade landstormen räkna 161 000 man, ett antal som 1897

hade ökat till 205 000. År 1901 tillhörde 189 000 man landstormen som ännu bara tillfördes armén, men från 1908 försågs även flottan (detta år 9 400 man) med landstormsmän, samtidigt som 163 500 landstormsmän tillhörde armén.

Parallellt med denna utveckling inleddes byggande av en frivilligorganisation ”för åstadkommande av mera militära utbildningsövningar”. År 1910 fick verksamheten fastare former genom skapandet av ett landstormsförbund. Det skulle ”hafva till hufvudsaklig uppgift att verka för landstormsbefälets militära utbildning” och vara öppet för anslutning av de olika landstormsbefälsföreningarna ute i landet.

När det första världskriget bröt ut i augusti 1914 mobiliserades skyddstrupper ur fälthärens reguljära förband. De grupperades på platser och i områden (främst

Det som skapade samtidens och eftervärldens bild av 1914 års mobilisering är den föga militära framtoning som många av landstormsmännen uppvisade. Det krävdes mycket entusiasm för att våga upp den ytterst knapphändiga utrustning som de inkallade försågs med.

kustområden och fästningsområden som Boden och Karlskrona), som ansågs extra utsatta. Landstormens förband placerades ut för att i största möjliga mån säkra viktiga kommunikationer, järnvägar, viktiga broar, telegrafstationer och transformatorstationer. Det som skapade samtidens och eftervärldens bild av 1914 års mobilisering är den föga militära framtoning som många av landstormsmännen uppvisade. Det krävdes mycket av entusiasm för att våga upp den ytterst knapphändiga utrustning som de inkallade försågs med. De flesta fick endast en trekantig hatt m/10, av "karolinsk" typ, landstormsmärke samt landstormsarmbindel eller möjligen landstormsblus. Resten av klädseln var helt civil; den inkallade förutsattes i övrigt ställa upp i sina egna kläder och skodon. Landstormsmännens utrustning utgjordes av musergevär m/96 med patronbälte och en mattornister samt kokkär. l.

"Landstormsepoken" blev dock ganska kort. Redan den 7 oktober demobiliserades landstormen och i slutet av oktober 1914 hemförlovades också en betydande del av de reguljära förbandens personal, sedan regeringen bedömt att det inte längre förelåg ett akut hot mot Sverige. Ännu år 1917 fortsatte bevakningen av viktiga broar och kommunikationer i Norrland, där landstormen bidrog till att skydda 44 broar och 5 tunnlar.

I Stockholmstrakten grupperades land-

stormsförband bland annat till de befästningslinjer som år 1902 hade börjat byggas norr och söder om staden. Arbeten på linjerna pågick ända till år 1921. Det var dock bara delar av linjerna som besattes. Fullt bemannad skulle den norra linjen omfatta 44 bataljoner landstorm, 13 positionsartilleribatterier, 22 fältartilleribatterier och 18 kulsprutebatterier, sammanlagt drygt 40 000 man. Den 9 augusti organiserades bataljonen Almström på Matteus folkskola på Norrtullsgatan. Under en vecka var skolan bataljonens förlägningsplats medan man under dagarna övade på Ladugårdsgården, innan det var dags att marschera de två mil till grupperingsområdet vid Täby. En deltagare vittnade efteråt om att "Redan vid Danderyd märktes truppens skrala kondition. Eftersläntarna voro många".

Hamnar med en stor utlandstrafik var självfallet extra viktiga bevakningsobjekt, samtidigt som riskerna för olika incidenter var större där. I Ystad, där järnvägsstationen låg alldeles i anslutning till den livligt trafikerade hamnen, gav bataljonschefen C Tollin den 3 september 1914 order till sina befäl i Ystads landstormsbataljon, att noga instruera sina underlydande bevakningsavdelningar om vilka föreskrifter som gällde för neutralitetsskyddet. Detta var extra viktigt, menade bataljonschefen, "så att inga öfverilade åtgärder vidtages, särskildt med afseende på eldgifning mot främmande

farkoster och fartygsbesättningar."

Året efter krigsslutet, 1919, föreslog en försvarsutredning tillfälliga nedskärningar i utbildningstiden för de värnpliktiga, i väntan på ett större försvarsbeslut, som sedan kom år 1925, och redan innan krigsslutet minskade engagemanget i den frivilliga landstormsrörelsen påtagligt.

För att hejda nedgången och öka intresset för verksamheten räckte det inte med försvarspropaganda. Istället infördes tävlingar av olika slag och idrottsmärken började delas ut. Under år 1919 utdelades hela 126 idrottsmärken, varav 35 guld, 13 silver och 77 bronsmärken samt ett bronsmärke för ungdom. De här åtgärderna gav inte omedelbar effekt i form av en ökad medlemstillströmning, men sannolikt bidrog de till att hejda en begynnande nedgång. Vid krigsutbrottet 1914 hade de frivilliga landstormsföreningarna räknat knappt 10 000 medlemmar, ett antal som steg brant till strax under 20 000 år 1917, innan medlemsutvecklingen planade ut och började sjunka för att 1920 åter börja plana ut på knappt 17 000 medlemmar.

Såväl försvarsfrågan i stort som landstormsrörelsens framtid låg i stöpsleven när 1920-talet inleddes och här rådde precis som på många andra samhällsområden en stor osäkerhet om vad som väntade nu när det stora världskriget och de kraftiga politiska omvälvningarna i dess spår var över. ■

En Landstormspojkes minne från krigsåren

Läs här ett utdrag som sänts in från Carl Lindholm, numera boende i Simrishamn, om hur det var att bli Landstormspojke under kriget. En verklighet relativt långt ifrån dagens verksamhet. Av utrymmesskäl kan vi inte få med hela berättelsen men den återfinns på vår hemsida.

Året var 1940. En avdelning landstormspojkar bildades i september detta år i Boden. Men då hade redan ca 50 pojkar i åldern 13 till 15 år förvärvat viss militär erfarenhet.

TEXT OCH FOTO: CARL LINDHOLM

Beredskap rådde, linjeförband och landstormsförband stod grupperade över hela landet. Landstormskompanier ombesörjde bl a luftbevakningen.

I Bodens realskola var majoren Steckzén gymnastiklärare. På våren 1940 menade han att 40- och 50-åriga karlar inte borde stå och titta upp i luften alla dagar. De borde hemförlovas för att bedriva nyttigt jordbruk samt äktenskaplig samvaro för svenska folkets fortbestånd. Realskoletonårningar, inte direkt lämpade för ovannämnda uppgifter, borde enrolleras för luftbevakningstjänst. På vår gode majors uppmaning till sommarlovstjänst i Krigsmakten anslöt sig ca 50 gossar i 14–15-årsåldern, några ännu bara 13 år, med entusiasm. Målsmans tillstånd erhöles snabbt, och så stod vi på I 19s kaserngård i uniform m/23, med gevär m/96, bajonett, ammunitionsördel med 60 skarpa patroner, ränsel med övrig personlig utrustning. Rakdon hörde inte dit.

I kärva ord meddelade man oss att vi nu var en del av Armén och sålunda lydde under Strafflagen för Krigsmakten. Då visste vi, att bar vi oss riktigt illa åt kunde vi bli arkebuserade i närvaro av officer, läkare och präst. Det gav oss en ny dignitet och med stolthet sträckte vi på oss som fullgoda Kronans karlar. Efter transport till Jokkmokk följde en veckas utbildning. Inskjutning av vapen, exercis, bevakning och givetvis luftbevakning och rapporttjänst.

Sedan tjänstgjorde vi hela sommaren på luftbevakningsstationer i Lappland. Sex pojkar, den äldste chef. Bevakning och rapportering till LC i Boden, luftbevakningscentralen i Klintenfortet sköttes rigoröst.

I slutet av augusti ryckte vi ut och återlämnade vapen och övrig utrustning på I 19. När vi åter stod i civila kläder, kortbyxor och skjorta, var det sista vi fick höra: Tjugufyra timmar efter uttryckning står ni

fortfarande under Strafflagen för Krigsmakten.

Så kom september. Höstterminen i skolan var igång. I ortstidningen stod en liten smal annons om att pojkar fyllda 13 år uppmanades komma till Centralskolan i Boden en kväll för bildande av en ungdomsavdelning i Landstormen. Och många kom; vi blev omkring 60 som antecknades och fick ett nummer. (Jag minns en lång rödhårig 14-åring som hette André och blev nr 1. Självt fick jag nr 13.)

Vår första övningsöndag började på I 19s stora kaserngård. Vår förste instruktör var löjtnant Müller, en effektiv och glad ungdomsledare. Nu var vi första året rekrytskoleelever. Andra året soldatskoleelever och tredje året befälskoleelever. Därefter kunde man bli befördrad till vicefältväbel, fältväbel och sist, om lyckan var en bevågen, till kornett.

Den allra första söndagen innebar drill i militärt uppträdande. Enskild ställning, manöver, samlingsrörelser i grupp och pluton. Alltid med språng. Övning i taktfast marsch, rättningsrörelser samt enskild hälsning med honnör, på stället och under gång. Vi hade ingen uniform, men konsten att hälsa drillades omsorgsfullt in, det var ju den tid då uråldrig kultur rådde: alla krigsmäns gemenskap markerades med hälsning. Vad mer denna söndag? Jo, konsten att anmäla sig med hög röst som hördes över hela kaserngården. Så var ”det förste mödets sødme”.

Nästa söndag fick vi vapen, karbin m/94 samt livrem med patronväska. Alla fick förvara vapnet hemma.

Så blev det övning i vapenföring under marsch, i remmen, och vid halt i handen karbin. Noggrant lärdes ut karbinmekanismens isärtagande och sammansättning. Så småningom med förbundna ögon. Riktövningar och så skolskjutning från 300-m-vallen följde snabbt under hösten. Till exercis på kaserngården lades nu också vad som hette EX II, d v s manöver- och stridsgruppering. Först i grupp, sedan i pluton: skyttekolonn, skyttelinje i grupp och fyrkant och kil i pluton.

Soldatskoleåret fördjupade utbildningen. Orienteringsövningar även i mörker. Tjänst i postering och i spaningspatrull.

Övningsledning i Torshälla 1946. Artikelförfattaren ses längst till höger.

Enkla övningar i försvar och anfall. Det var ju grupptaktikens tid. Växelvis framryckning av kgomgång (kulsprutegevärsomgång) och gevärsomgång. Vi var ju första årsklassen landstormspojkar, så när vi var soldatelever fick vi börja instruera de nya rekryterna. För oss flöt soldatskola och befälsskola samman. Redan tredje året blev några av oss fältväblar.

När snön kom skedde allt på skidor, både förmalexercis på kaserngården och all fälttjänst. Nattövningar med bivackering i skog genomfördes med och utan tält. Konsten att bygga skärmskydd tränades i alla väder.

Våra instruktörer växlade ibland ovannämnd. Linjeförbanden vid gränserna ryckte ofta iväg en fanrik eller löjtnant från I 19 för att fylla en vakans i ett kompani. Därav följde rätt originella inslag i våra kursplaner. Vintern 1942 fick en sergeant från kulsprutekompaniet leda vår utbildning några söndagar. Han läste inte vad som stod i utbildningsplanerna, utan bedrev vad han kunde – kulsprutetjänst. Vi lärdes omsorgsfullt tjänst med ksp m/36, isärtagning, sammansättning, laddning, plundring och gruppering av kspgrp. Sista söndagen fick alla, även rekryteleverna, skjuta en serie på kspbanan. Så kunde vi det.

Läs hela berättelsen på www.forsvarsutbildarna.se under rubriken Jubileumsår. ■

Luftbevakningstjänst 1940: Det var en annan syn på vapen och strid på den tiden. Artikelförfattaren står längst ned till vänster och är 14 år.

Uniformen

– inte bara ett plagg

Uniformer upphör inte att fascinerar. Armémuseum driver sedan ett och ett halvt år en utställning, där uniformsmodets växlingar visas. Uniformer finns med från 1912 då Försvarsutbildarnas föregångare, Landstormen bildades.

TEXT: PER LUNQE
FOTO: ARMÉMUSEUM

Martin Markelius på Armémuseum har ett brinnande intresse för uniformer, inte märkligt eftersom hans forskning riktar sig mot uniformernas utveckling. Han kan allt av intresse ända från Napoleonkrigen.

– Det visar sig att olika länder tar intryck av andra när nya uniformer tas fram, säger han.

Så var det med den svenska armén i början av 1900-talet. Då var vi svenskar påverkade av det militära läget i Europa. Strid i linje hade ersatts av strid från skyttegravar. Detta ställde nya krav på uniformen.

– Operettfigurerna försvann och nu kläddes soldaterna i grått och grönt.

Brittiskt camouflage

På samma sätt är det med kamouflagefärgade uniformer. Försvarsmakten tittade på briteras uniformer. Martin Markelius menar att m/90:s kamouflagetyg inte har så mycket med funktionen att göra. Ger en olivgrön uniform samma skydd mot upptäckt som en kamouflagefärgad?

– Kamouflagefärgen ger ett symbolvärde.

Jämfört med m/59 är den självklart mer funktionell och ger innehavaren en känsla av att vara professionell.

– Det har psykologiskt värde och ska inte förringas, säger Martin Markelius.

M/1910 – m/1939

De uniformer som i huvudsak varit använda av det svenska försvaret sedan 1912 finns på Armémuseum. Uniform m/1910 ersatte m/1906 som gemensam uniform för armén. Under beredskapsåren kombinerades ofta m/1910 med modell äldre i brist på persedlar. Den senare levde kvar i många år inom landstormen.

Nästa utvecklingssteg blev m/23 som var en mera fältanpassad uniform. Den tidigare uniformens grå färg ersattes av en gråbrungrön och den omdiskuterade hatten m/1910 ersattes av mössa m/23. Men m/23 blev aldrig fullt införd. Ekonomin var bister för det svenska försvaret och befintliga äldre uniformer fick först slitas ut.

Efter 1938 års uniforms-kommittés ansträngningar utvecklades m/39. Ett flertal olika varianter av uniformer och uniformsdetaljer togs fram. Försök gjordes vid flera förband, bland andra Norrlands Dragoner. Kriget kom emellan kommitténs arbete men fältuniformen togs fram. Det blev då ingen permissionsuniform. M/39 bars fram till 1970.

Diagonaltyg

1952 togs en ny uniform fram för permissionsbruk. Den nya uniformen hade samma snitt som den tidigare m/39 men tillverkades av diagonaltyg. Så kom fältuniform m/59. Här gick man ifrån den gråbrungröna färgen och valde i stället olivgrönt. Uniform m/59 avsågs vara en sommarvariant av m/58 som var tillverkad i vadmalstyg.

Nuvarande m/90 är sprungen ur försök som gjordes i mitten av 1980-talet. Den 19 februari 1990 fastställdes fältuniformssystem 90. Uniformen är gemensam för hela Försvarsmakten.

Källa: Svenska arméns uniformer 1875–2000

Vapenrock m/59

Vapenrock m/10

När språket är ditt vapen

Anton Larsson tvekade inte att söka tjänst som tolk på FS18. Det har han inte ångrat. Rollen är krävande och grunden läggs på Tolkskolan.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Utbildningen som Anton fick på Tolkskolan satt som hand i handske när han åkte iväg på FS18 med placering i Sar-e Pol. Antons resonemang var att hade han lagt ner ett års tuffa studier så ville han komma ut och praktisera kunskaperna.

– Befälen på skolan hade förstås informerat oss om möjligheterna med utlands-tjänst. Steget till FS18 kändes naturligt.

Hur ser verkligheten ut för en ung och nyutbildad tolk i Sar-e Pol? Hur ser vardagen ut och hur känns det när det bränner till? Anton Larsson kan blicka tillbaka på ett år mellan 2009 och 2010 som skulle ge honom erfarenheter han inte kunnat få någon annanstans.

Vardag också här

Vardagen var som i de flesta jobb inrutad.

– Jag var i stor utsträckning knuten till chefen och åkte med honom till hans möten. Det var mycket officiella sammanhang, samordningsmöten med mäniskor som guvernören och polischefen i provinsen.

Anton var med på mötena och hans roll var att fungera som en språkbrygga mellan sin chef och den han mötte. Efter ett års studier i språket var detta inget oöverstigligt hinder. Han hade matats med 250 glosor i veckan på Tolkskolan. Nu gav det utdelning.

Vid de flesta mötena tolkade Anton. En annan uppgift var att ta anteckningar och föra ett, som han säger, inofficiellt protokoll. Tillbaka på campen sammanställde han anteckningarna och skrev en rapport för vidare analys.

Tempot varierade. Ibland var dagarna fulltecknade, andra lugnare.

– Det varierade mycket. Normalt var det ett möte om dagen. Vissa dagar kunde vara helspäckade. Fanns det något att träffas om, blev det ett möte, säger Anton.

Språket satt säkert

Kändes det att du förstod vad afghanerna sa?

– Ord som jag inte fattade dök upp. Men det var sällan som jag hade svårt att hantera situationen.

Men dialekter kunde ställa till det.

– Ibland när min chef mötte personer som kompanichefer så uttrycker de sig på ett annat sätt än guvernören, mer dialektalt. Många uzbekar pratar med sin egen dialekt. Det beror också på utbildningsnivå.

Konfliktfyllda ämnen kunde ge mer spända samtal.

– Då ska jag som tolk förmedla den känslan, den stämningen till chefen.

På Tolkskolan bedrivs inte bara språkutbildning. Eleverna får lära sig om kultur, human intelligens och kroppsspråk. Med en lugn blick kan Anton läsa av kroppsspråket.

– Jag hade stora möjligheter att upptäcka signaler. Sedan ska man inte underskatta det sunda förnuftet. Sitter personen med armarna i kors, så är han spänd, säger Anton.

Kulturen spelar en stor roll vid möten såväl i Sar-e Pol som Stockholm. Den kulturella bakgrunden i samtalet är viktig.

– På Tolkskolan fick vi lära oss mycket om Afghanistan. Jag blev, när det behövdes, också en kulturell rådgivare.

Pressade lägen

När Anton varit på plats i Sar-e Pol i några veckor brände det till. Han hade gått vakt på natten och just då han skulle gå av ringde telefonen.

– Det var en av våra kontakter som

Tillbaka i Stockholm efter tjänst som tolk i Sar-e Pol. Anton Larsson ångrar inte att han la ner ett år på utlandstjänst.

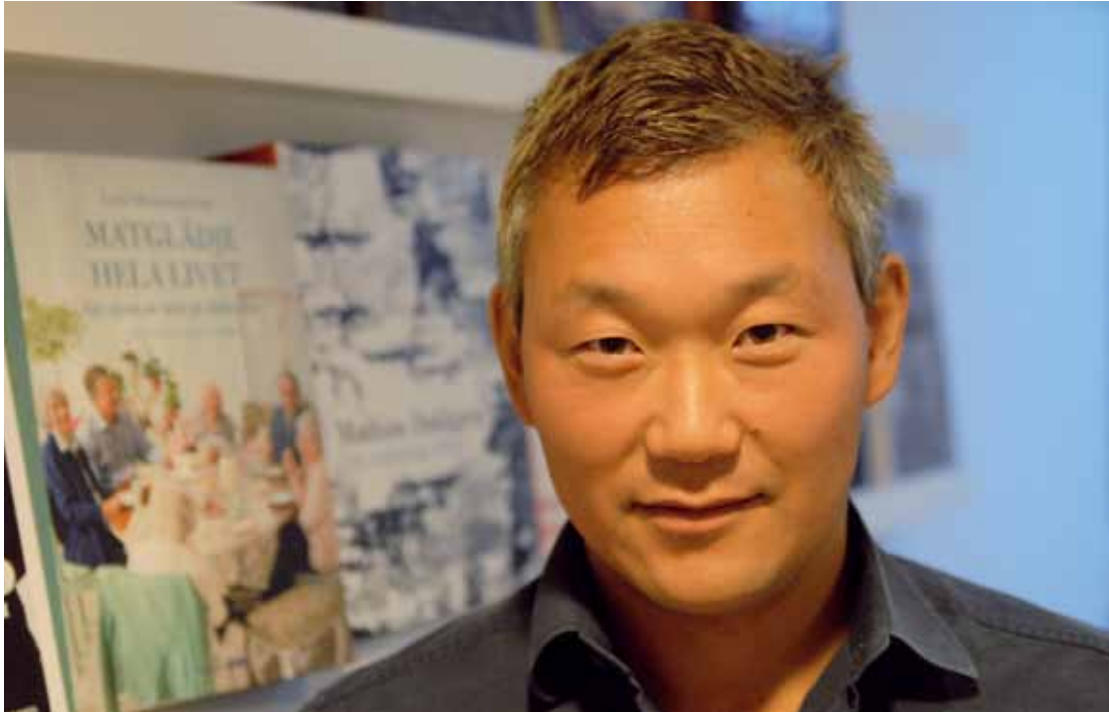
ringde. Han var uppgjagad. En postering hade blivit påskjuten. Den låg några timmars bilresa från Sar-e Pol.

Det blev ingen sömn för Anton den natten och på morgonen åkte han tillsammans med en patrull ut till posteringen. Där var det inte att tolka med en kopp te i lugn och ro. Byborna var skräddade av händelsen.

– Det var min första stora händelse och den viktigaste tolkningen jag gjorde.

Anton reflekterade över situationen.

– Hade jag kunnat föreställa mig denna situation två år tidigare, att jag skulle stå i en bergsby i ett avlägset land och tolka från ett språk jag då inte kunde i en situation som denna? ■

Thomas Dahlstedt marscherade från P4 via de stora måltidsföretagen till sitt eget. Han är nu en del av Försvarsmaktens outsourcing.

Vi vill servera mat i Afghanistan

Från ingenting 2005 till en omsättning på 345 miljoner förra året. Försvarsrestauranger ser till att Försvarsmaktens soldater äter sig mätta.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Jag säger inte att vi levererar en fantastisk måltid. Men vi levererar en bättre än vad Försvarsmakten generellt gjort och det till ett avsevärt lägre pris.

Thomas Dahlstedt, grundare och VD för SFAB, Försvarsrestauranger, vet vad hungriga soldater vill ha för att orka med ett eldöverfall. Den som 1979 tvingat i sig en kall konserv höns, ris och curry som legat i ett mobförråd i sex år och som i dag öppnar en Chicken Tikka från SFAB:s dotterbolag SFM, upplever att han eller hon kommit in i en helt annan gastronomisk division.

Entreprenör i försvaret

Vilken poäng ser du i att Försvarsmakten lägger ut, "outsourcar", verksamhet?

– Det mest primära är om Försvarsmakten ska syssla med förplägnadsverksamhet eller att utbilda soldater? Det andra är den ekonomiska frågan. Försvarsmakten sparar pengar på att outsourca.

Försvarsrestauranger har utvecklat en idé om måltidsservice, som tycks vara hållbar. En bärande tanke är företagets afärsmässiga inriktning.

– Entreprenörandan är vår drivkraft. Den är företagets största utmaning därför att den enskilde kunden som kommer till vår restaurang genererar intäkter och därmed också arbetstillfällen.

Försvarsrestauranger ägs till 75 procent av de anställda. Går det bra blir det bonusar, under förutsättning att kvalitén är tillräckligt hög på enheten. Kvalitén får en utvärdering i gästenkäter som genomförs två gånger per år.

Från P4 till eget företag

Thomas Dahlstedt har ett förflutet på P4 och han funderade liksom sin far och bror på att bli yrkesofficer. Men vägarne bar vidare till de stora måltidsföretagen i Sverige, Sodexo och Eurest och ekonomistudier på universitetet. Med den bakgrunden och en stor portion entreprenöranda blev det för Thomas Dahlstedt naturligt att förse Försvarsmakten med mat när det stod klart att förplägnadsverksamheten skulle läggas ut.

Trots neddragningar växer Försvarsmakten som kund hos Försvarsrestauranger. Det beror på att outsourcingen ökar. Vad blir nästa steg?

– Vi fortsätter leverera mat i fält. Och vi skulle vilja bli en del av bland annat Försvarsmaktens förplägnadsverksamhet i Afghanistan. Jag tycker att det ska finnas en röd tråd för soldaten under hela sin anställning, från GMU:n via insatsen till

avtackningsmiddagen efter fyra till åtta års engagemang i Försvarsmakten. Måltiderna borde gå som en röd tråd under de åren.

Soldaterna ska känna igen kocken

Thomas Dahlstedt vill ge de soldater som tjänstgör i Afghanistan en trygg måltidsservice. Och de ska känna igen personalen som ger dem maten. Personalen i köket ska också ha trygga anställningar. Larmrapporter från Försvarsmakten om kökspersonal som anställts på slavliknande kontrakt ska undvikas.

Hur skulle ni fungera i Afghanistan, råvaror och logistik?

– I Afghanistan bor 31 miljoner invånare. Hur får de sin mat? Det finns arbetskraft och det finns råvaruförsörjning även i de heta krigszonerna.

Thomas Dahlstedt som parallellt med sitt jobb på Försvarsrestauranger går taktiska stabskursen vid Försvarshögskolan pratar med sina kollegor om just detta. Och då kom vid ett samtal frågan om Coca-Cola fram. De finns överallt, i alla hörn av världen. Då skulle det väl inte vara märkligt att i stället för läsk leverera mat?

– I Försvarsmaktens insatsområde finns en väletablerad logistik uppbyggd. Så om byinvånarna i Borneo kan få läsk borde vi kunna ge Försvarsmaktens soldater mat var de än befinner sig, säger Thomas Dahlstedt. ■

Fr.v. Linda Johansson, Håkan Hedlund och David Bergman. Foto: Försvarsmakten

Chef – uppdrag – värdegrund

Försvarsmakten lägger ner mycket arbete på sin värdegrund. Frågan är extra viktig att belysa nu när Försvarsmakten verkar utomlands i ganska stor omfattning. Men hur ser arbetet ut i verkligheten och hur arbetar man som chef med dessa frågor, på hemmaplan, vid förbanden och ute på "fältet" i den skarpa verksamheten som utlandsstyrkan utgör? En som vet hur värdegrundsarbete bedrivs i praktiken är Livgardets förbandschef överste Håkan Hedlund och jag möter honom på Kavallerimäsen på Lidingövägen.

TEXT: JENNY SÖDERBORG

Värdegrund på hemmaplan

Hedlund berättar att han i sitt värdegrundsarbete i första hand utgår från sig själv och kraven på det egna ledarskapet, agerandet, språkbruket och att vara en

förebild. Han för en kontinuerlig dialog med sina underställda chefer i ämnet. Värdegrundsarbetet ska ligga till grund för hur man betar sig i vardagen liksom vara ett stöd när man hamnar i situationer som är stressfyllda. Till exempel är det få situationer som stressar människor så mycket som när det handlar om liv och död och det gör det i stridsituationer. I sådana pressade situationer agerar individer närmare sina värderingar än om man i lugn och ro kan överlägga om hur man ska agera och uttrycka sig, menar Hedlund.

Han berättar att en viktig del i värdegrundsarbetet sker i den lilla gruppen och på arbetsplatsträffar. Där diskuterar man värdegrundsfrågor och hur man agerar mot varandra. Hur ser officerare på civila, på soldater och hur ser civila på militärer. Friktionen ligger i det mellanmännsliga och i det kulturella mötet, säger Hedlund. Värdegrund handlar om det som sitter i väggarna. I värdegrundsarbetet nyttjar vi Högkvarterets material men även information från våra fackliga organisationer.

Värdegrund i utlandsstyrkan

I utlandsstyrkan finns en Gender Field

Advisor. Befattningen innebär att vara chefens rådgivare. En Gender Advisor är kunnig i kulturella skillnader kopplat till kvinnor liksom då det gäller FN:s resolution 1325, vilken handlar om kvinnor och deras utsatta position i krig och hur man ska kunna bygga ett samhälle i fred. I Afghanistan var Håkan Hedlunds Gender Field Advisor en viktig kontaktyta mot kvinnor. Givetvis kan också andra kvinnor i förbandet skapa kontakt med kvinnor ur lokalbefolkningen. En manlig soldat har svårt att nå de afghanska kvinnorna. Sedan Gender Force infördes har det blivit en stor skillnad. Genderfrågorna blev en naturlig del av planeringsarbetet. Man tar hänsyn till kvinnliga dimensioner inom operationsområdet vilket kan påverka verksamheten positivt eller negativt.

Den svenska Försvarsmakten har en tydlig värdegrund. På frågan hur samarbetet med andra försvarsmakter fungerar svarar Hedlund att man inte har något uttalat direktiv från ÖB. Det som finns är Försvarsmaktens inriktningar och ÖBs fastställda värdegrund. I varje uppdrag finns ett system där man har en nationell koordineringskedja vid sidan om den

Under påfrestande förhållanden är en fast värdegrundsförankring av stor betydelse för den enskildes liksom förbandets förmåga att lösa sina uppgifter. Bilden visar svenska soldater i Afghanistan. Foto: Torbjörn F Gustafsson, InfoS/ Försvarsmakten

multinationella befälskedjan. Där kan man lyfta upp olika frågor som är kopplade till värdegrunden och framföra en svensk syn som kan få ett genomslag i samarbetet med andra nationer. Det finns också ett nordiskt samarbete, vilket nyss har startat, om kvinnans situation och position i konfliktområden som till exempel i Afghanistan.

Enligt Hedlund så är de utländska försvarsmakternas värdegrund olika utvecklade och där finns utrymme för konflikter. Ett exempel är hur man ser på kvinnor i Försvarsmakten.

Attitydförändringar över tid

På frågan om han märkt skillnad i attityder inom Försvarsmakten svarar Hedlund att det har han definitivt gjort sedan han började i Försvarsmakten 1983.

Till exempel språkbruk. Ordval som förekom då skulle vara fullständigt oacceptabelt idag. Där ser man en attityd som har förändrats väldigt mycket, menar Håkan Hedlund. Nuförtiden är man mer medveten om värdegrundsfrågors betydelse. Det är en hårdare mediabevakning kring de här frågorna och de har fått mer uppmärksamhet överhuvudtaget. Värderingar används

idag som styrmedel. Ett viktigt steg i att gå mot ett insatsförsvar från det gamla invasionsförsvaret kräver att man har en gemensam värdegrund. En annan stor förändring, som är viktig att belysa, är att det under de senaste åren skett en förändring när det gäller de försvarsmaktsanställdas inställning till att göra internationella insatser. För 15 år sedan var uppgiften att försvara Sverige, idag är det tvärtom! Numera är begreppet värdegrund medvetandegjort i organisationen.

Kritik mot värdegrund

Håkan Hedlund har inte upplevt att man är kritisk mot själva värdegrunden. Däremot begreppet värdegrund, där det finns en viss kritik. Det är ett problem att blanda ihop individen och organisationens värderingar. Det tydligaste uttrycket för detta är att man säger "värdegrunds-timeout" eller att man sätter upp en skylt där det står att det är ett värdegrundsfritt fikarum. Det är något Hedlund har stött på vid flera ställen. Där gäller det att vara tydlig i sitt ledarskap. Det finns inte några värdegrundsfria zoner i Försvarsmakten menar han. Värdegrunden är det som För-

svarsmakten står för. Man måste ställa sig bakom vad organisationen står för annars fungerar det inte. Speciellt då man hamnar i kritiska situationer. Då ska man lyfta upp skillnaderna, vad som är en värdegrund och vad som är en värdering.

Det är alltid svårt att ändra sina värderingar. Håkan Hedlund ser tre viktiga områden att arbeta inom: Det är med sina egna värderingar, det andra är med värderingar i den egna gruppen, och det tredje är med arbetssättet.

Vi avrundar intervjun med att tala om varför värdegrundsarbetet är speciellt viktigt i just Försvarsmakten. Enligt Hedlund är det speciellt viktigt eftersom värdegrunden måste upprätthållas även i en allvarlig situation som strid. Det är en extrem situation som innehåller stark stress. Här finns det inte plats för individer som inte fungerar effektivt. I strid kan dina kamrater dö. Därför är det av stor vikt att en gemensam värdegrund finns i syfte att få organisationen att fungera utan friktioner. ■

Patrull från FS21 60 km väster om Mazar-e-Sharif. Foto: Henrik Klingberg FS21 / Försvarsmakten

Forskaren Stefan Olsson på FOI menar att talibanerna vinner med tiden. Foto: Per Lunqe

Gerillakrig i Afghanistan under lupp

2014 ska den afghanska regimen axla ansvaret för kriget mot talibanerna. Det betyder att strategin för counterinsurgencyverksamheten, COIN, ställs på prov. Den är illa genomtänkt och kan inte rädda Afghanistan, anser FOI-forskaren Stefan Olsson.

TEXT: PER LUNQE

Det går inte att röka ut talibanerna från bergsgrottorna. Det behövs en strategi som är mer genomtänkt och lokalt anpassad.

– Framför allt borde ISAF-styrkan lägga mer personella resurser på att slå ut talibanerna i de områden och i de byar där de har stöd, säger Stefan Olsson.

Han studerar den afghanska problematiken och har gett ut två rapporter i ämnet. Grundtesen är att för att nå stabilitet i landet så krävs en strategi som inte bara är en läpparnas bekännelse, treenigheten fysisk säkerhet, statsmaktens lojalitet och den ekonomiska utvecklingen är det centrala.

– Som COIN är formulerat av ledande politiker på makronivå menar jag att doktrinen mest består av teoretiska spekulationer.

Rädsla kontra lojalitet

I byarna får talibanerna mat, logi och skydd. Och de kan rekrytera nya soldater där. De kan återhämta sig i Pakistan.

Bybornas lojalitet mot den afghanska regimen, mot den lokale polischefen eller till och med mot guvernören ställs mot rädslan för talibanrörelsen.

– Det är som på Sicilien. Där är väldigt många rädda för maffian som inte är sena att utnyttja denna rädsla. Det är få som gillar maffian men tillräckligt många som känner skräck för den. När polisen ska identifiera maffiamedlemmar får människor tvingas tysta.

Förutom det motvilliga stödet har talibanerna ett vektigt trumfkort, tiden. ISAF-generalerna börjar känna sig otåliga. Det gör inte talibanerna. De har all tid i världen.

– Att bekämpa en gerilla tar lång tid. De senaste kriget i Afghanistan har varat i 30 år. I Vietnam varade kriget i nästan 20 år och där segrade Viet Cong, säger Stefan Olsson.

Ut i byarna

Har han då något recept som skulle knäcka talibanerna?

– Talibanerna vinner aldrig ett slag, men de kommer inte att förlora kriget. Vad som behövs är resurser, rätt taktik och tålamod, säger Stefan Olsson.

Tålamod är vi dåliga på. Återstår resurserna och taktiken. Talibanerna behöver inga militära framgångar, de behöver bara vänta.

– Vad regimen behöver är många fler soldater som inte bara kan visa närvaro utan faktiskt vara på plats i byarna.

Stefan Olsson vill bryta ner perspektivet.

– I dag har vi en strategi som ligger på makroplanet. Vi måste ner på mikronivå, i byarna.

Där ska regimtrogna soldater skydda byborna från det hot de är rädda för, talibanerna.

– Om du bryter relationerna mellan befolkningen i en by och talibanerna är det en stor seger.

Tiden avgörande

Lojalitet och tid. Det är vad Stefan Olsson föreslår.

– Byborna måste kunna lita på myndigheterna.

Ekonomisk utveckling uppbackad av bistånd ser Stefan Olsson som viktig. Men inte som ett sätt att knäcka talibanrörelsen.

– Det fungerar inte när största prioritet är att inte bli skjuten. Vilken regering blir omvald för att den byggt vägar?

Inte heller en fungerande statsapparat räcker.

– Korruptionen släpper inte.

Stefan Olsson är tillbaka på den ruta som heter demokrati. En demokratisk rättsstat vore bingo för det afghanska folket. Här lurar återigen tiden, den strategiska resurs talibanerna spelar med. Det tar tid.

Hur ska landet hamna i fred?

– Det måste de göra själva med den utbildning vi kan bistå med. ■

Wictorins plan

bakom försvarets fall

Försvarmaktens struktur slogs sönder. Det gjordes ingen analys av balansen mellan krav och resurser. Försvarmakten fick fria händer inom ramarna. Kvar blev en expeditionskår som inte kan garantera Sveriges säkerhet. Plus en kuliss som kallas gemensamt försvar – ett närmande till EU och Nato.

TEXT: ULF IVARSSON

Pensionerade generallöjtnanten Carl Björemans går rakt på sak i sin nya bok "Försvarets förfall - konsten att lägga ned försvaret utan att någon bryr sig".

Från försvarsbeslutet 1996 till försvarsbeslutet 2009 har kompassen svängt 180 grader, menar Carl Björemans. Det nationella försvaret offerades slutligen 2004.

Det som främst kom att styra försvarsplaneringen under den period Björemans avhandlar var ÖB Owe Wictorins plan som han meddelade centerpartiets ledning den 8 december 1994:

"Lägg ned territorialförsvaret, minska arméstridskrafterna, satsa på flygvapnet och JAS, låt högkvarteret sköta detta utan inblandning från politikerna."

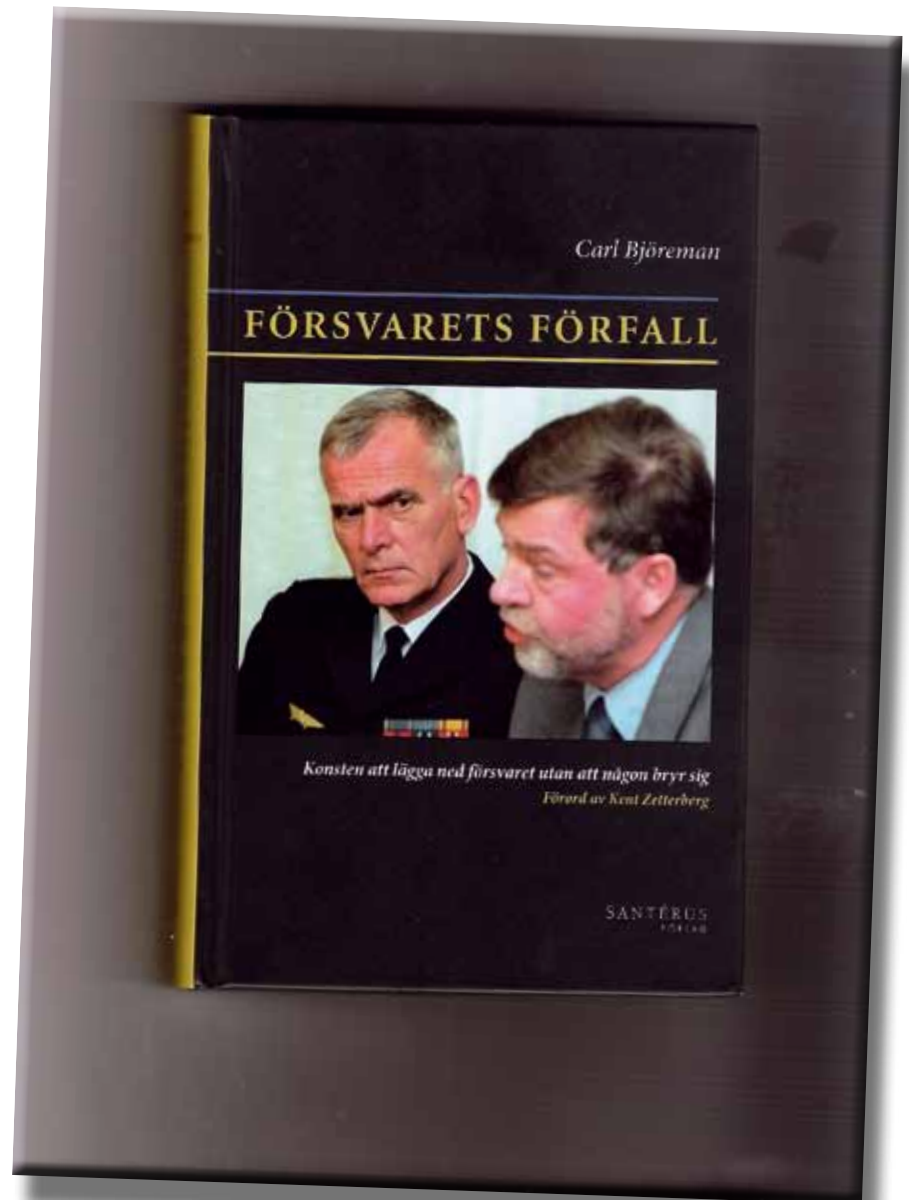
På politisk nivå började man nu istället för nationellt försvar tala om "gemensamt försvar" med andra länder. Startsignalen var den svenska bataljonen till Bosnien.

ÖB, skriver Björemans, insåg att han inte kunde avskeda halva officerskåren. Lösningen blev att "internationalisera" försvaret. Några säkerhetspolitiska analyser som stöd för detta förslag har veterligen inte presenterats, skriver Björemans.

I försvarsbeslutet 1999 slaktades så många enheter i grundorganisationen att tillväxt blev omöjlig. Med endast tre rösters övervikt utplånade riksdagen sedan värnplikten. "Värnpliktsanhängarna förlorade därför att de inte angrep roten till motståndarnas framgång, nämligen den smygvägen gjorda anpassningen till fredsframtvingande insatser".

Till förutsättningarna för Owe Wictorins

plan hör enligt Björemans godtrogna försvarsministrar och en ovetande riksdag, politiker som bara intresserar sig för grundorganisationen samt att media inte skriver om principiella försvarsfrågor.

Försvarets förfall.

Konsten att lägga ned försvaret utan att någon bryr sig.

306 sidor

Carl Björemans

Santérus förlag 2011

Nu är 2012 års kurser planerade i stort. Fr.v. Filip Rundström, Fredrik Morén, Matias Karlsson, Mathias Ahläng och Jens Forss.

Södermanlands ungdomar slipar på 2012

Planeringshelg med ungdomar i Strängnäs: Kommande kurser vänds in och ut. Riktlinjer dras upp.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Vad gör man i Södermanlandsgruppens lokaler utanför gamla P10? Jo, man vässar planeringen inför 2012 års kurser. På plats är ungdoms- och utbildningsledarna i Södermanland, Joakim Andersson och Jens Forss. På plats är också utbildningsledarna och instruktörerna Mathias Aläng, Matias Karlsson, Fredrik Morén och Filip Rundström. De är aktiva i Eskilstuna, Strängnäs och Nyköping.

15 till 60 deltagare

Målet med helgen är spikad och alla är fokuserade på att hålla standarden på hög nivå under främst vinter, vår, sommar och höstkursen.

– Vi brukar ha allt mellan 15 och 60 ungdomar på kurserna, säger Jens Forss.

Verksamheten drivs av ungdomsledarna och instruktörerna

– Det är deras vilja och engagemang som gör att vi har rull. De har bra koll på sina

hemorter och det som inte kan göras där, det gör vi på regional nivå, säger Jens.

På hemorterna, eller sektionerna finns aktivitet varje eller varannan vecka. Den regionala kurs som brukar dra flest deltagare är vårkursen.

– Det är en skyttehelg. Vi delar in den i tre delar.

Ak-5C gäller

Den är för medlemmar som aldrig hållit i vapen. Deltagarna drillas i säkerhet, vapenhantering och får skjuta 22-long. De medlemmar som tidigare skjutit med detta vapen får en repetition av säkerheten och så bär det av ut på skjutbanan. De som varit med lite längre får skjuta Ak-5C. Varför inte Ak4 som hemvärnet använder?

– Det är lättare för oss att få tillgång till Ak5:an, säger Jens.

Han har märkt att det är nya medlemmar som kommer på kurserna.

– Vi har rotation och det är en stor fördel, att inte samma elever går samma kurser om och om igen.

Lokal rekrytering

Det ger förnyelse och bland det 80-tal medlemmar som är med i Södermanlands

försvarsutbildarungdom behövs en påfyllning av cirka 20 nya medlemmar varje år, och det tycks det inte vara några problem med.

– Vi jobbar med lokal rekrytering i våra sektioner, säger Joakim Andersson som dessutom har nytta av rekryteringsofficeren på Södermanlandsgruppen.

När ett informationsmöte med riktning mot rekrytering genomförts brukar namntecknandet för medlemskap inte vara några problem. Men alla passar inte för militär ungdomsverksamhet.

Tungt att avskilja

– Jag hade en tråkig uppgift. Det var att avskilja en medlem, säger Jens.

Medlemmen hade inte kunnat sova i tält under en kurs. Hans mamma ringde och sa att han var ordentligt stressad när han kom hem. Det visade sig att han hade ADHD.

– Det kanske kunde ha hanterats. Men jag beslöt att avskilja honom. Det var tungt men han fick som bevis på att han varit med ett utbildningsdiplom och fick behålla sin namnbricka. Poängen är att båda parter ska gå som vinnare i den här situationen, säger Jens.

HvSS ungdomstävling sporrar.
Foto: Försvarsutbildarna

Nu grovplanerar ungdomsledarna 2012 års kurser. Ekonomin är säkrad, men frågetecken kommer fram. Sommarkursen i Änn, ska vi ha chartrad buss upp eller minibussar, av vilket den senare varianten vinner ankläng. Billigare och så kan man ha nytta av minibussarna däruppe.

Kapitel 2.3

Vinterkursen som ligger närmare i tid planeras hållas i Södermanland, med eller utan snö. Det räcker med kyla. Isvaken som brukar vara populär kan komma att ersättas med bad i simhall. Sjöräddnings-sällskapets koncept ska appliceras.

Utbildningen av ungdomarna följer strikt de anvisningar som finns centralt.

– Vi använder handboken, kapitel 2.3 säger Joakim. Så enkelt är det.

Skulle ändå några frågor dyka upp blir det ett samtal med kansliet på Karlavägen, med Anders Gustafsson eller Per Klingvall.

Ett litet men ändå mycket användbart kort som används i Södermanland är utbildningskortet.

– Det visar såväl medlemmen som för oss var han eller hon står i utbildningsstegen, hur långt medlemmen gått. Vi slipper uppfinna hjulet på nytt, säger Jens.

Och inför 2012 års kurser kommer eleverna att slippa göra om samma sak igen.

– Det vi gör den här planeringshelgen är att fördela ansvar för de stora kurserna. Helheten är klar, säger Jens.

HvSS ungdomstävling sporrar

Mathias Aläng har upptäckt något som han tycker borde vara en självklarhet inom all ungdomsverksamhet som bedrivs av Försvarsutbildarna.

– Vi jobbar mot HvSS och ungdomstävlingen. Alla har en tävlingsinstinkt och det sporrar eleverna att lära de moment som ingår i tävlingen, säger han.

Det betyder att ungdomarna har kvällar eller helger då de finslipar bland annat radio, sjukvård, skytte, avståndsbedömning, orientering och hinderbanan.

– En jättebra sporre och det är vad ungdomarna ska kunna, säger Mathias. ■

3 TYCKER TILL

Spelar åldern någon roll?

Åldern är den vanligaste orsaken till diskriminering inom försvaret. Av de anställda inom Försvarsmakten uppger 13 procent att de känt sig diskriminerade på grund av ålder. En rapport som gjorts av Göteborgs universitet tar även upp frågan om de försvarsanställda tycker att någon i deras omgivning blivit diskriminerad. Drygt en femtedel uppger att de sett någon bli åldersdiskriminerad.

ULF JOHANSSON

Gruppchef, insatspluton, Halmstad, 46 år

”Jag upplever ingen åldersdiskriminering överhuvudtaget, jag har inte sett eller hört något sådant. I min pluton är de flesta mellan 32 och 35 år gamla. Jag är näst äldst, den äldsta är 57 år. Hänger man bara med är det ingen som klagar. Men vi har ju fyskrav. Får nog skärpa mig lite.”

JOAKIM ANDERSSON

Utbildningsbefäl, Södermanlandsgruppen, plutonchef, Strängnäs, 26 år

”Nej, det har jag inte sett eller hört. Åldern spelar ingen roll. Det finns ju krav i plutonen och bara man klarar av dem är det inga problem. Övre gränsen ligger på 70 år, men den äldsta i min pluton är 36. Jag har aldrig varit med om att någon sinkat till exempel en framryckning på grund av ålder, det kan i stället vara kunskapsbrist som fördröjer.”

ULF KONRADSSON

Regional utbildningsledare Försvarsutbildarna, Umeå, 56 år

”Det är klart att den fysiska prestationsförmågan blir sämre med högre ålder. Men min erfarenhet är att den kompenseras med erfarenhet. Jag har haft befattningar från allt ifrån gruppchef till kompanichef och stabschef i

en bataljon. Har det varit några frågor om åldrar, har det också varit välment, med glimten i ögat.”

Nio kurschefer utbildas under en höstvecka i Halmstad

EN TIDIG MÅNDAGSMORGRON i november anlände nio "kurschefsaspiranter" till Flottiljområdet i Halmstad. Skolchefen Anders Troedsson med personal hälsade alla välkomna och "mönstrade in" eleverna i lektionssal "Sergeanten". Skolchefen lämnade därefter över till kurschefen Bo Alfredsson och hans instruktörer Ulf Hammarlund och Charlotta Öhgren.

Eleverna kom från ett antal frivilligorganisationer: Försvarsutbildarna, Sjövärnsskåren, Frivilliga radioorganisationen, Svenska Lottakåren och Flygvapenfrivilliga. Det fanns även en mycket bred civil och militär kompetens bland eleverna. Bland annat satt i lektionssalen en hemvärnsbataljonschef, en före detta stabschef, en ungdomsledare, en universitetslärare samt ytterligare ett flertal med kvalificerade yrken och befattningar.

Kursen genomfördes främst i dialogform med både grupparbete och enskilt arbete. Varje elev fick under kursen arbeta med en konkret kurs där vederbörande skulle vara kurschef i närtid.

Ett antal gästföreläsare bjöds också in för att ytterligare höja nivån på kursen. Bland gästföreläsarna kan nämnas chefen för övnings- och skjutfältsavdelningen i Halmstad garnison, ett befäl från P7 med mångårig erfarenhet av Frivilligorganisationernas kursverksamhet samt en officer ur Lv6. Den senare utbildade i verksamhetssäkerhet och riskanalys.

Eleverna fick dessutom orientering om ett antal andra aktuella områden som, GMU (Grundläggande militär utbildning),

Fr.v Tiina Marberg, Larsåke Paulsson och Adam Bruus.

Försvarsmaktens personalförsörjningssystem, Military Weekend (prova på kurs) samt ADL (Avancerat distribuerat lärande) och GU-F (Grundläggande soldatutbildning för frivilligpersonal).

Ett uppskattat moment var när en representant från avdelningen för fysiskt stridsvärde vid Halmstad garnison berättade om Försvarsmaktens syn på fysiskt stridsvärde med åtföljande fysisk aktivitet.

Kursen avslutades på lördagen med bl a utvärdering och försvarsinformation. Nio nöjda elever är nu lite mer förberedda inför sina kommande kurscheferroller.

TEXT: BO ALFREDSSON
FOTO: ULF HAMMARLUND

Försvarsinformation vid nytt förbund

MED BARA ETT par dagar kvar till julafton bjöd Försvarsutbildarnas yngsta förbund, nybildade Krisstödsförbundet, in till försvarsinformation hos Länsstyrelsen i Uppsala.

Nyttillträdde försvarsdirektören Johan von Knorring har som mål att länsstyrelsen skall vara aktiv och bättre i försvarssamarbetet och berättade bland annat att ett nytt samarbete nu inletts med de tre övriga kärnkraftslänen och hur det påverkar våra avtal. Karl Barrljung fyllde i med att förhoppningen är att Krisstödsförbundets avtalsmedlemmar skall kunna vara med och hantera alla sorters händelser och inte enbart sådana kopplade till kärnkraftshändelser. Nästa stora övning när det gäller kärnkraftsolyckor planeras just nu till våren 2014.

Därefter berättade Bertil Brifors och Gustav Rudholm om hur förbundets organisation ser ut och fungerar, vilka fördelarna är med att nu vara ett förbund inom Försvarsutbildarna samt vilka rekryteringsbehov vi har. Ett program för vårens utbildning presenteras i början av 2012.

Förbundets årsmöte aviserades till den 27 februari i Länsstyrelsens lokaler i Uppsala och kvällen rundades sedan av med jultust och skinksmörgåsar medan det 40-talet deltagarna förnyade sina tjänstgöringsavtal.

TEXT OCH FOTO: MALIN LINDER

Johan von Knorring, Försvarsdirektör vid Länsstyrelsen i Uppsala, berättar om framtida samarbete för medlemmar i Krisstödsförbundet.

Försvarsinformation på F 21 i Luleå

FÖR 18:E GÅNGEN och 15:e året i följd genomfördes traditionsenligt den 4 december årets försvarsinformation på F 21 i Luleå med 105 deltagare. Deltagarna kom huvudsakligen från Luleå-Piteå-Boden och Älvsbyområdena, men några kom ända från Umeå och Tornedalen och hade kört 25 respektive 17 mil enkel väg.

Försvarsutbildarna Norrbotten Södra arrangerade informationen med stöd av F 21, Norrbottengruppen och Försvarsutbildarna Miljö och Hälsa. HBR Norrbotten startade med försvarsinformationen 1996 och de första åren genomfördes två sammankomster årligen.

2003 gick FBU Norrbotten Södra in som medarrangör och 2006 tog FBU/Försvarsutbildarna Norrbotten Södra över verksamheten.

Ämnen och föreläsare vid den aktuella sammankomsten:

Rysslands upprustning och dess verksamhet i vårt närområde: militärhistoriker Lars Gyllenhaal.

F 21 och flyginsatsen i Libyen: övlt Fredrik Holmbom och mj Ulrik Danielsson F 21.

Vår nya försvarsmakt: öv Patrik Ahlgren Högkvarteret.

Terrorism. Allmänt och hotet mot Sverige: forskare och terroristexperter Magnus Norell.

Informationen var mycket uppskattad och ansågs som viktig.

Ett stort tack riktas till föreläsare, medarrangörer och medhjälpare!

Vi samlade också in drygt 5 100 kr till barnen i Afghanistan som brigadchefen på I 19 tar med sig när han till våren blir chef för den svenska styrkan.

TEXT: HARALD HÖGSTRÖM

FOTO: ERLING MOLIN

Övlt Fredrik Holmbom (t.v) och mj Ulrik Danielsson tackas av förbundsordföranden Harald Högström (t.h).

2012 års första utbildning

FÄLTARTISTERNA STOD FÖR den första utbildningsveckan detta år. V 02 så startade de med två kurser med totalt 29 elever. Eleverna tillhör alla Fältartisterna och de får utbildning i vapenhantering och grundläggande stridsutbildning för enskild soldat i Änn. Förutom detta så har de genomfört en spelning i Duveds kyrka och tampats med snöstormar. Fältartisterna stödjer Försvarsmaktens insatsverksamhet främst i utlandet. De uppträder i syftet att höja stridsvärdet på soldaterna och har vid ett flertal tillfällen varit i Afghanistan.

TEXT: PER KLINGVALL

FOTO: ANDREAS WISTRAND, FÄLTARTISTERNA

Skjutinstruktörskurs för ungdomsinstruktörer

SKJUTNING ÄR NATURLIGTVIS en av de populäraste verksamheterna för våra ungdomar, både när de äntligen kommer upp i åldern för 22 long-gevären och när de till slut får skjuta med automatvapen. Utbildningsgrupperna har inte obegränsade resurser att ställa upp med instruktörer, utan förbunden måste lita på egna behöriga instruktörer. Stockholmsförbundet har inte haft tillräckligt många, och detsamma gäller i andra förbund. Ungdomsinstruktörer som fått utbildningen kan dessutom ställa upp på förbundets vuxenskjutningar.

Det fanns alltså ett givet behov för den "Skjutinstruktörskurs ungdom" som anordnades på Livgardet i mitten av november. Elva deltagare från Stockholm och en från Härnösand ryckte in en fredagskväll och på söndagseftermiddagen var alla godkända "Skjutinstruktör EHV". Kravet för deltagande var genomgången "Instruktörskurs grunder" eller motsvarande och kursen var öppen både för avdelningschefer och övriga instruktörer. Kursen skulle egentligen ha arrangerats av Bohus-Dalförbundet, men anslutningen där blev för låg, så den blev i stället en regional kurs – för flera regioner, en bra lösning från Försvarsutbildningsförbundets sida.

TEXT OCH FOTO: THOMAS ECKERED

Det händer i förbunden 11/2 – 15/4

Region Syd

Kursadjutantskurs	03–04 mars	Tylebäck
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	10–23 mars	Såtenäs
Instruktör - CBRN, GU-F	23–25 mars	Skillingaryd
Instruktör - CBRN, GU-F	13–15 april	Skövde
Instruktör - säkerhetsutbildning (kompetenspool)	13–15 april	Revingehed
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	14–27 april	Ronneby
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	14–27 april	Göteborg

Försvarsutbildarna i Bohuslän-Dal

Ungdomsutbildning	11 februari	Uddevalle
Transportskyddskurs	24–26 februari	Skredsvik
Försvarsinformation	02 mars	Åmål
Ungdomsutbildning	03 mars	Uddevalle
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	10–23 mars	Såtenäs
Försvarsinformation	12 mars	Åmål
Luftpistolsskytte	19 mars	Brålanda
Serieskjutning 1	24 mars	Backamo
Ungdomsutbildning	24 mars	Uddevalle
Påskövning (ungdom)	05–08 april	Uddevalle
Serieskjutning 2	09 april	Backamo
Totalförsvarskväll	11 april	Uddevalle
Försvarsinformation	16 april	Åmål
Pistolsskytte	19 april	Orust
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	v 16–17	Göteborg

Försvarsutbildarna i Halland

Försvarsinformation	22 februari	Tylebäck
Kursadjutantskurs	03–04 mars	Tylebäck
Sambandstjänst: RAKEL	21 mars	Lv6

Försvarsutbildarna i Göteborg

Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	14–27 april	Göteborg
---	-------------	----------

Försvarsutbildarna i Kronoberg

Instruktör - CBRN, GU-F	23–25 mars	Skillingaryd
Instruktör - CBRN, GU-F	13–15 april	Skövde
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	14–27 april	Ronneby

Försvarsutbildarna i Norra Småland

Ungdomsutbildning, vintertjänst	24–26 februari	Eksjö
---------------------------------	----------------	-------

Försvarsutbildarna i Skaraborg

Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	10–23 mars	Såtenäs
---	------------	---------

Försvarsutbildarna i Skåne

Instruktör - säkerhetsutbildning (kompetenspool)	13–15 april	Revingehed
--	-------------	------------

Försvarsutbildarna i Älvsborg

Fälttjänst vinter (ungdom)	20–22 januari	Borås
Sambandstjänst (ungdom)	02 februari	Tånga
Samband	04 februari	Borås
CBRN (ungdom)	09 februari	Tånga
Orientering (ungdom)	16 februari	Tånga
Försvarsinformation/Värdegrund (ungdom)	18 februari	Rydal
Sjukvård (ungdom)	23 februari	Tånga
Teambuilding (ungdom)	01 mars	Tånga
Fysisk träning (ungdom)	08 mars	Tånga
Försvarsinformation (ungdom)	15 mars	Tånga
Fälttjänst, teori (ungdom)	17 mars	Rydal
Sjukvård (ungdom)	17 mars	Borås
Skjututbildning Ak4, Ak5, pistol 88	17 mars	Göteborg
Skjutinstruktör gevär 22	22–23 mars	Borås
HvSS träning (ungdom)	29 mars	Tånga
Und/säk – informationssäkerhet	31 mars	Borås
Skjutning (ungdom)	31 mars – 01 april	Göteborg
Patrulltjänst (ungdom)	31 mars – 01 april	Tånga
Fälttjänst, praktik (ungdom)	14 april	Rydal
Orientering (ungdom)	19 april	Tånga
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	14–27 april	Göteborg

Region Mitt

Military Weekend	13–15 april	Färö
------------------	-------------	------

Försvarsutbildarna på Gotland

Military Weekend	13–15 april	Färö
------------------	-------------	------

Försvarsutbildarna i Stockholm

Utbildning Ak4/5	14 januari	
Vintergatan mörkerfältskjutning	28 januari	
Stridsutbildning & Vintergatan (ungdom)	28–29 januari	
Övningshelg (ungdom)	11–12 februari	
Utbildning Ak4/5	03 mars	
Övningshelg (ungdom)	31 mars – 01 april	
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	13–27 april	
Prisskjutning	14 april	
O-platstjänst	21–22 april	
Övningshelg (ungdom)	21–22 april	
Tunga vapen: Ksp 58	27–29 april	
Tunga vapen: Grg	27–29 april	
Värfältskjutning	05 maj	
Övningshelg (ungdom)	05–06 maj	
Slutövning (ungdom)	17–20 maj	

Försvarsutbildarna i Södermanland

Vinterkurs (ungdom)	10–12 februari	
Försvarsinformation	01 mars	
Årsstämma, 100-årsjubileum	24 mars	Strängnäs

Försvarsutbildarna i Örebro

Skidskytte	18 februari	Hallsberg
Skidskytte	25 februari	Hallsberg

Region Norr

Fjällsäkerhet - grundkurs	17–19 februari	Ånn
Verksamhetssäkerhet	18–19 februari	Skellefteå/Umeå
Military Weekend	09–11 mars	Östersund
Verksamhetssäkerhet	10–11 mars	Härnösand
Kursadjutantskurs	16–18 mars	Härnösand
Ungdomsinstruktör 1:2	23–25 mars	Umeå

Försvarsutbildarna i Jämtland

Vintertjänst, ledarskap	17–19 februari	Sollefteå
Fjällsäkerhet - grundkurs	17–19 februari	Ånn
Military Weekend	09–11 mars	Östersund

Försvarsutbildarna i Västerbotten

Verksamhetssäkerhet	18–19 februari	Skellefteå/Umeå
Ungdomsinstruktör 1:2	23–25 mars	Umeå

Försvarsutbildarna i Västernorrland

Vintertjänst ledarskap (ungdom)	17–19 februari	Härnösand
SDI (Strength Deployment Inventory)	25–26 februari	Härnösand
Verksamhetssäkerhet	10–11 mars	Härnösand
Kursadjutantskurs	16–18 mars	Härnösand
Fältvana, skytte (ungdom)	30 mars – 01 april	Härnösand
HvSS träning, uttagning av lag (ungdom)	30 mars – 01 april	Härnösand

Rikstäckande förbund

Luftvärnsförbundet

Försvarsinformation	februari	Stockholm
Ungdomsövning	15 februari	Norrköping
Ungdomsövning	24–26 februari	Vaddö
Ungdomsövning	14 mars	Norrköping
Försvarsinformation och årsstämma	21 mars	Stockholm
Ungdomsövning	23–25 mars	Vaddö

Hemvärnsbefälets Riksförbund

Årsstämma, 70-årsjubileum	24–25 mars	Linköping
---------------------------	------------	-----------

Kriskommunikatörerna

Vår resa in i framtidens kommunikation	13 februari	Stockholm
--	-------------	-----------

Svenska CBRN-förbundet

Instruktör - CBRN, GU-F	23–25 mars	Skillingaryd
Instruktör - CBRN, GU-F	13–15 april	Skövde

30 Försvarsutbildaren 1/2012

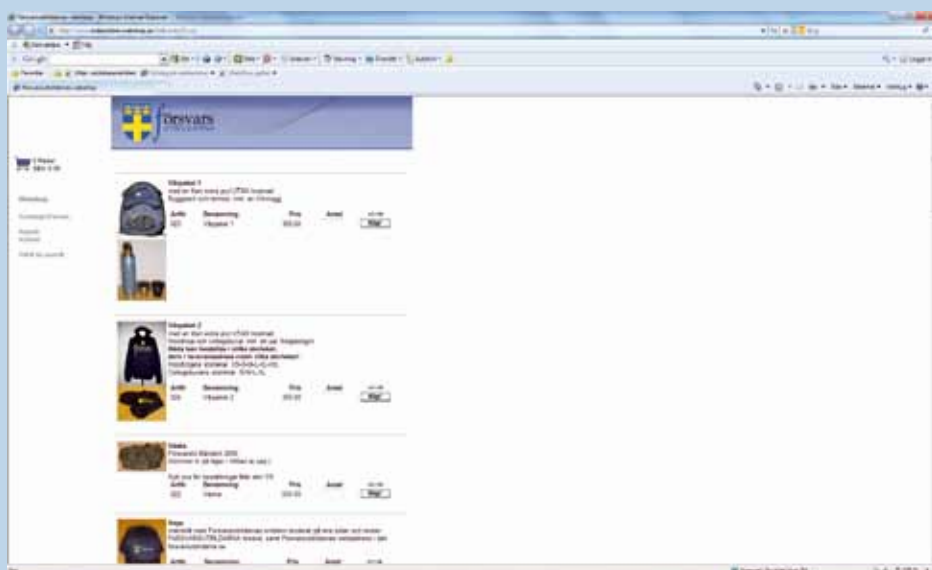
Försvarspolitisk Arena2012

Under politikerveckan i Almedalen i sommar kommer vi att medverka under paraplyet Försvarspolitisk arena. Försvarspolitisk arena är öppen för alla försvarspolitiska aktörer och utesluter ingen. De under året mest aktuella försvarsfrågorna utgör grunden för det som kommer att diskuteras i Almedalen. Genom två erfarna projektledare har vi tillsammans med Reservofficersförbundet och Allmänna Försvarsföreningen

startat upp detta forum. Syftet med vår medverkan är att uppmärksamma frivilligfrågorna och då framförallt diskutera framtida verksamhet med fokus på ungdomar, folkförankring och stöd till personalförsörjning i framförallt Försvarsmakten. Vi kommer att delta i något/några av de paneldebatter som kommer att föras.

BESÖK VÅR WEB-SHOP!

Vi erbjuder nya profilkläder m.m.
www.forsvarsutbildarna.se

POSTTIDNING

B

Nu är det dags att anmäla sig till
Nijmegenmarschen
i Holland 2012

Marschen genomförs 17-20 juli och senaste
anmälningsdag är 31 mars 2012.

Läs mer och anmäl dig på

www.forsvarsutbildarna.se

**Anmäl ändrad
adress!**

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Forsvarsutbildarna utan avbrott! Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Min medlemssida" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

